

UCHWAŁA NR XXIX/288/14
RADY MIEJSKIEJ W KOWALEWIE POMORSKIM
z dnia 24 września 2014 roku.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych
na lata 2014-2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U z 2013 roku, poz. 594, 1318, z 2014r. poz. 379) art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 poz. 182, 509, 1650).

Rada Miejska w Kowalewie Pomorskim uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kowalewo Pomorskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jerzy Orłowski

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 182 ze zmianami).

Dotychczas obowiązująca Strategia obejmowała lata 2007 - 2013. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 -2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego jej mieszkańców w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem. Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz ich potrzeby. Jest dokumentem który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrażanie oraz monitoring i nadzór nad realizacją Strategii, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie.

Przyjmując Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 -2020 władze Miasta podejmują obietnice aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie w przezwyciężaniu problemów i kwestii społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru Gminy miejscem przyjaznym dla wszystkich mieszkańców.

SPORZĄDZIŁA:
J. KRASICKA
05.06.2014

Przewodniczący Rady

Jerzy Orłowski

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXIX/288/14
Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim
z dnia 24 września 2014 roku.

GMINA KOWALEWO POMORSKIE

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH**

NA LATA 2014 – 2020

AKTUALIZACJA STRATEGII NA LATA 2007 – 2013

KOWALEWO POMORSKIE 2014 ROK

Spis Treści

I.	Wstęp.....	3-5
II.	Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	6-7
III.	Charakterystyka Gminy Kowalewo Pomorskie.....	8-11
IV.	Pomoc Społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.	12-20
V.	Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Kowalewo Pom.	21

VI.	Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.	22-42
VII.	Misja.....	42
VIII.	Wizja.....	43
IX.	Analiza SWOT.....	44-52
X.	Podstawowe cele strategiczne (priorytety) kierunki działań	53-60
XI.	Partnerzy w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	61
XII.	Podmioty i źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013.....	62-65
XIII.	Monitoring i ewaluacja.....	66
XIV.	Wnioski i uwagi końcowe.....	67

I WSTEP

W 1967r. eksperci Organizacji Narodów Zjednoczonych opublikowali szeroką definicję pomocy społecznej, wg. której pomoc społeczna to „zespół czynników ułatwiających jednostkom, grupom i społeczeństwom przewycięzanie trudnych sytuacji socjalnych, których źródło tkwi w zmianach”.

Antoni Rajkiewicz zalicza natomiast pomoc społeczną do zabezpieczenia społecznego i mówi, że jest to „system urządzeń i świadczeń, który ma na celu udzielanie pomocy w przypadkach zdarzeń losowych, ograniczenia lub utraty zdolności do pracy, sytuacji wymagającej opieki zewnętrznej (poza rodziną) oraz prowadzenie odpowiedniej działalności profilaktycznej w zakresie ochrony zdrowia, przeciwdziałaniu wypadkom patologicznym, zjawiskom społecznym itp., również udzielanie świadczeń łagodzących dysproporcje w warunkach życia ludności”. Definicja ta doskonale odzwierciedla cele i zadania pomocy społecznej, przewidziane ustawą.

W polskim systemie prawnym pojęcie pomocy społecznej oznacza instytucje polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, których nie mogą pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia.

Podmiotem odpowiadającym za kształtowanie i realizację polityki społecznej jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Jakość realizacji oraz stopień współpracy między poziomem ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym decyduje o skuteczności polityki społecznej.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny

rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym.

Rozwiązywanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, również na poziomie lokalnym.

W związku z upływem w 2013 roku ważności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2013 dla Gminy Kowalewo Pomorskie zaistniała konieczność opracowania aktualnego dokumentu. Ustawa o pomocy społecznej nakłada bowiem na gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” (art. 17 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy).

Praca nad strategią to proces mający kilka etapów, wymagający zaangażowania wielu osób i instytucji. Jest dokumentem uchwalanym przez Radę Miejską, określający najważniejsze działania mające na celu ciągły rozwój gminy oraz przewidywane efekty tych działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo i prokuratura, a także policja oraz urząd pracy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Kowalewo Pomorskie to nie tylko udzielanie wsparcia materialnego, ale przede wszystkim szeroko rozumiana praca socjalna nastawiona na wzmocnienie postaw aktywnych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, wdrożenie modelu pomocy w oparciu o kontrakt socjalny. To również ścisła współpraca i powiązanie działań instytucji i organizacji pozarządowych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Strategia zawiera cele i sposoby ich rozwiązania, w stopniu stwarzającym podstawy do formułowania programów działania.

Naczelnym zadaniem strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji.

Strategia powinna być wyrazem woli mieszkańców, a jej formułowanie i wdrażanie powinno być procesem społecznym. Rolą samorządu gminnego w przygotowaniu i realizacji wyzwań strategii przede wszystkim powinno być organizowanie współpracy i stwarzanie warunków do wspólnego realizowania projektów .

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie realizacji powyższej strategii będzie czynił starania w celu pozyskiwania dodatkowych środków.

Dokument ten zakłada kontynuację kierunków lokalnej polityki społecznej jaka została wyznaczona w poprzednich latach, tj. latach 2007 – 2013.

W celu kompleksowego i prawidłowego przygotowania Strategii został powołany przez Burmistrza Miasta Kowalewo Pomorskie Zarządzeniem nr 6/2014 z dnia 27.01.2014r Zespół Zadaniowy do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 w składzie:

- 1) Zyta Szymańska – przewodnicząca Zespołu - Kierownik Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim

- 2) Joanna Krasicka – członek Zespołu - zastępca Kierownika Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim
- 3) Iwona Skonieczna – członek Zespołu - starszy pracownik socjalny Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim
- 4) Agnieszka Iwańska – członek Zespołu - pracownik socjalny Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim
- 5) Wiśniewska Magdalena – członek Zespołu - specjalista pracy z rodziną, pracownik Świetlicy Socjoterapeutycznej w Kowalewie Pomorskim
- 6) Monika Piróg – członek Zespołu - pracownik do spraw kadr Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim
- 7) Katarzyna Wojtczak – członek Zespołu – pedagog zatrudniony w Szkole Podstawowej w Pluskowęsach
- 8) Przemysław Siwiec – członek Zespołu – dzielnicowy Posterunku Policji w Kowalewie Pomorskim, członek Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kowalewie Pomorskim.

Zadaniem Zespołu jest zebranie materiałów, danych i sporządzenie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kowalewo Pomorskie ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zespół przygotowujący dokument pracował podczas posiedzeń roboczych, analizując dostępne dokumenty źródłowe, dokonał analizy SWOT oraz rekomendował prezentowany kształt niniejszego dokumentu.

II PROCEDURA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z cytowanego we wstępie art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 w powiązaniu a art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 182 ze zmianami).
Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 594 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz. 1356 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. 2013 poz. 1456 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz. 1228 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2005r., nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity z 2012r. poz. 124 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity z 2008r. nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz. 1407 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity z 2001r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity z 2010r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 1994r.Nr 111, poz. 535 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 ze zmianami).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programami, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia , oświaty , edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Źródła pozyskania informacji.

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2007 - 2015
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie golubsko- dobrzyńskim na lata 2013 – 2017
- dane z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pom.
- dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu Dobrzyniu
- dane z Urzędu Statystycznego
- ankieta

III. Charakterystyka Gminy Kowalewo Pomorskie

1. Położenie administracyjne i sytuacja demograficzna gminy.

Obszar miasta i gminy Kowalewo Pomorskie znajduje się w środkowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Gmina Kowalewo Pomorskie graniczy z gminami Ciechocin i Golub-Dobrzyń (powiat golubsko-dobrzyński), Lubicz, Łysomice i Chełmża (powiat toruński) oraz Wąbrzeźno i Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski).

Tabela - Wybrane dane statystyczne Gminy Kowalewo Pom.

		Jednostka miary	2011	2012	2013
1	Powierzchnia	ha	14.139	14.139	14.139
	Miasto :		433	433	433
	Gmina:		13.706	13.706	13.706
	w tym:				
	Użytki rolne	ha	84,5%	84,5%	84,5%
	Lasy	ha	5,4%	5,4%	5,4%
2	Ludność	osoba	11.527	11.553	11.531
	w tym:				
	Młodociani (do lat 15)	osoba	2.097	2.093	2.069
	Osoby w wieku poprodukcyjnym, tj. kobiety pow. 60 r. ż i mężczyźni powyżej 65 r. ż.	osoba	1.681	1.748	1.791
	Kobiety		5.849	5.855	5.838
	Mężczyźni		5.678	5.698	5.693
3	Bezrobotni zarejestrowani w tym:	osoba	811	972	958
	Kobiety		479	524	538
4	Służba zdrowia	sztuki			
	Ośrodki zdrowia		2	2	2
	Apteki		2	2	2

5.	Oświata	sztuki			
	Przedszkola		2	2	2
	Szkoły podstawowe		5	5	5
	Gimnazja		1	1	1
	Zespół szkół		1	1	1

Źródło: Urząd Miejski

Powierzchnia gminy zajmuje około **14.139 ha**. Teren gminy ma charakter nizinny. W ogólnej powierzchni przeważają użytki rolne. Powierzchnia obszaru miasta wynosi 433 ha, w tym 303 ha użytków rolnych, czyli 70% całego obszaru, natomiast powierzchnia obszaru gminy wynosi 13.706 ha, w tym 11.706 ha użytków rolnych, co stanowi 85% ogólnej powierzchni. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 769 ha.

Według danych na dzień 31 grudnia 2013r na terenie gminy zamieszkiwało na stałe 11.531 osób z tego w mieście Kowalewo Pomorskie 4.130 osób. Gmina Kowalewo Pomorskie dzieli się na 23 sołectwa /w tym jedno sołectwo miejskie/ i obejmuje swymi granicami 31 miejscowości.

Na dzień 31 grudnia 2013r. liczba mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie zmniejszyła się w stosunku do roku 2012 o 22 osoby. Spadek ten stanowi zaledwie 0,19 %, a zatem można powiedzieć, że liczba mieszkańców utrzymuje się na tym samym poziomie. Liczba kobiet jest podobna liczbie mężczyzn.

Analizując strukturę wiekową ludności gminy Kowalewo Pomorskie należy stwierdzić, że stopniowo spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (0-18 lat). W stosunku do ogólnej liczby ludności na dzień 31.12.2013 osoby w wieku od 0 do 18 lat stanowią 21,79%, gdzie na dzień 31 grudnia 2011 roku grupa ta stanowiła 22,43%.

W wieku poprodukcyjnym na dzień 31 grudnia 2013r. gminę zamieszkiwały 1.791 osoby, co stanowi 15,53 % ogółu ludności i w stosunku do roku 2011 liczba ta zwiększyła się o 110 osób.

Największą grupę wiekową, bo aż 62,67% stanowią osoby w wieku aktywności zawodowej.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oznacza, że w perspektywie do 2020 roku należy spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku senioralnym (w gminie Kowalewo Pomorskie w stosunku do roku 2011 liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 110 osób), a to oznacza konieczność modernizacji usług z obszaru opieki adresowanej do tej grupy wiekowej.

Duża liczba osób w wieku aktywności zawodowej w dalszym ciągu wymaga organizowania nowych miejsc pracy i aktywizacji osób bezrobotnych.

Tabela – struktura wiekowa ludności wg grup wieku

Grupy wiekowe (lata)	2011		2012		2013	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0 - 18	2586	1262	2563	1250	2513	1219
19-60/65 (Kobiety/Mężczyźni)	7260	3418	7242	3398	7227	3392
Powyżej 60/65(Kobiety/Mężczy źni)	1681	1169	1748	1207	1791	1227

Gmina Kowalewo Pomorskie ma charakter rolniczy. Liczba podatników podatku rolnego na koniec 2013 roku wyniosła **2.205 osób**. Powierzchnia użytków rolnych, na których prowadzona jest działalność rolnicza przez osoby fizyczne stanowi **10.690,66 ha**, natomiast przez osoby prawne **987,32 ha**, co stanowi łącznie **11.677,98 ha**. W przeliczeniu na jednego rolnika przypada średnio **9,31 ha** użytków rolnych. Gospodarstwa rolne w przedziale do 1 ha posiada **951** rolników, powyżej 1 ha **1254** rolników.

Dochody z podatku rolnego uzyskane od rolników w 2013 roku wynoszą **1.260.611,63 zł**, co stanowi łącznie **96,02%** należnego gminie podatku rolnego. Osoby prawne prowadzące działalność rolniczą dokonały wpłaty w **100%**, tj. **119.044,00zł**. Wpłaty z podatku od nieruchomości od osób fizycznych winny wynieść **1.974.067,48 zł**. Dokonano wpłat na kwotę **1.657.558,79 zł**. Ściągalność podatku od nieruchomości wynosi **83,97%**. Dochody uzyskane od osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Kowalewo Pomorskie wyniosły **2.678.715,17 zł**. Ściągalność podatku od nieruchomości od osób prawnych wynosi **85,82%**.

Na terenie miasta i gminy Kowalewo Pomorskie większość zakładów pracy ma znaczenie głównie lokalne i w znacznej części obsługuje rolnictwo. Do największych pracodawców w mieście i gminie należą: Urząd Miejski wraz z podległymi jednostkami, Bank Spółdzielczy, oraz firmy: PLASTICA Sp. ZOO, Hurtownia Olejów i Paliw OLKOP, Zakład CONKRET, Zakłady Rolne w Piątkowie i Wielkiej Łące.

Gospodarka na wsi oparta jest głównie na aktywności ekonomicznej ludności prowadzącej gospodarstwa rolne oraz indywidualną działalność gospodarczą. W przypadku gminy Kowalewo Pomorskie na aktywność tą wpływa wysoka jakość gleb. Wiodącym kierunkiem jest hodowla trzody.

Uzupełniającą funkcję w stosunku do rolnictwa pełni przemysł i usługi.

Wg. danych z systemu informatycznego Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) prowadzonego przez Ministra Gospodarki, liczba aktywnych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Kowalewo Pomorskie na dzień 31 grudnia 2013 roku **wynosiła 386**.

Miasto Kowalewo Pomorskie jest ośrodkiem kulturalnym gminy. Posiada Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, w ramach którego działa Biblioteka Publiczna wraz z filiami.

Ponadto w mieście znajdują się **dwie przychodnie lekarskie /SP ZOZ ESKULAP i NZOZ PROVITA s.c/, dwie apteki, poczta oraz bank spółdzielczy**.

Na terenie gminy ogółem istnieje 7 szkół / Zespół Szkół w Kowalewie Pom., Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pom., Szkoła Podstawowa w Kowalewie Pom., Szkoła Podstawowa w Wielkim Rychnowie, Szkoła Podstawowa w Wielkiej Łące, Szkoła Podstawowa w Pluskowęsach, Szkoła Podstawowa w Mlewie / oraz Publiczne Przedszkole w Kowalewie Pomorskim i Przedszkole Niepubliczne „Entliczek Pentliczek”. Działa również 13 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Nie ma natomiast żłobków.

Strukturę szkół podstawowych i ponadpodstawowych w mieście i gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela - Zestawienie liczby uczniów w gimnazjum w Kowalewie Pomorskim.

Nazwa szkoły	Rok Szkolny		
	2010/2011	2011/2012	2012/2013

	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
PG Kowalewo Pom.	19	450	18	438	17	414

Sporządzono na podstawie organizacji szkół.

Tabela - Zestawienie liczby uczniów w szkołach podstawowych +oddziały „0”

Nazwa Szkoły	Rok szkolny					
	2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	Liczba oddziałów w	Liczba uczniów	Liczba oddziałów w	Liczba uczniów	Liczba oddziałów w	Liczba uczniów
SP Kowalewo Pom. w tym oddziały zerowe:	19 3	453 72	20 4	454 88	21 4	463 88
SP Pluskowęsy w tym oddziały zerowe:	7 1	134 21	7 1	126 21	7 1	123 21
SP Wlk. Łąka w tym oddziały zerowe:	7 1	131 27	7 1	128 21	7 1	132 26
SP Wlk. Rychnowo w tym oddziały zerowe:	8 2	179 35	8 2	177 39	8 2	185 41
SP Mlewo w tym oddziały zerowe:	4 1	20 7	4 7	30 14	4 1	26 12
Przedszkole Publiczne w tym oddziały zerowe:	4 1	99 24	4 1	100 25	4 1	99 25
Przedszkole Niepubliczne w tym oddziały zerowe:	- -	- -	- -	- -	2 1	25 11
Razem:	49	1016	50	1015	53	1053

Sporządzono na podstawie organizacji szkół. Źródło *Urząd Miejski*

Powyższa tabela wskazuje, że w analizowanych latach liczba dzieci jest na takim samym lub podobnym poziomie. Należy się zatem spodziewać, że liczba uruchamianych oddziałów klasowych będzie na tym samym poziomie.

IV. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.

Pomoc społeczna na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, walkę z ubóstwem i zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomimo wszelkich działań podejmowanych przez tut. Ośrodek Pomocy Społecznej i innych instytucji i organizacji społecznych spora część naszego społeczeństwa nadal nie potrafi odnaleźć się w nowej rzeczywistości, a różnorodne ludzkie potrzeby, deficyty i niezaradność

spowodowała, że korzystanie z pomocy dla niektórych rodzin stało się sposobem na życie.

Ośrodek Pomocy Społecznej każdego roku sporządza i przedstawia sprawozdanie ze swojej działalności Radnym Rady Miejskiej - członkom Komisji Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia.

Na realizację zadań zleconych i własnych z budżetu gminy Kowalewo Pom. w 2013 roku wydatkowano **5.586.538,00 złotych**.

Jakie środki przeznaczono na pomoc społeczną w latach 2011 - 2013 przedstawia poniższa tabela.

tabela - **środki przeznaczone na pomoc społeczną w latach 2011-2013**

wyszczególnienie	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Ogółem środki, w tym:	5.160.918,93,-	5.500.264,64,-	5.586.538,00,-
Zadania pomocy społecznej - ogółem	1.386.426,93,-	1.495.350,64,-	1.888.925,00,-
Zadania własne	399.305,53,-	354.148,97,-	393.826,93,-
Zadania zlecone	987.121,40,-	1.141.201,67,-	1.495.098,07,-
Świadczenia rodzinne - ogółem	3.774.492,00,-	4.004.914,00,-	3.697.613,00,-

Źródło: Budżet Gminy Kowalewo Pom.

Z przedstawionych danych wynika, że środki na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej od 2011 roku pozostają mniej więcej na tym samym poziomie.

Bardziej szczegółowy podział środków zostanie omówiony przy analizie tabeli przedstawiającej wydatkowanie budżetu na różnego rodzaju świadczenia.

Tabela - **wydatkowanie środków finansowych na realizację zadań zleconych i własnych w latach 2011-2013 (pomoc społeczna)**

	2011		2012		2013	
	Liczba osób	kwota	Liczba osób	kwota	Liczba osób	kwota
Zadania zlecone - wydatki ogółem	987.121,40,-		1.141.201,67,-		1.495.098,07,-	
Zasiłki stałe	56	168.518,52,-	60	194.807,85,-	52	218.704,46,-
W tym:						
- dotacja		134.814,82,-		194.807,85,-		218.164,00,-
- środki własne		33.703,70,-		0		540,46,-
Zasiłki okresowe	217	337.715,58,-	280	414.278,66,-	336	722.569,30,-
W tym:						
- dotacja		337.715,58,-		414.278,66,-		722.569,30,-
- środki własne		0		0		0
Składki zdrowotne	45	12.090,57,-	51	17.453,64,-	40	15.437,77,-
W tym:						
- dotacja		9.590,00,-		17.202,66,-		15.437,77,-
- środki własne		2.500,57,-		250,98,-		0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	2	15.054,00,-	2	48.048,00,-

Dożywianie w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	1309	468.796,73,-	1457	499.607,52,-	1505	490.338,54
- dotacja		372.609,37,-		399.318,02		392.270,83,-
- środki własne		96.187,36,-		100.289,50,-		98.067,71,-
Zadania własne – wydatki ogółem		399.305,53,-		354.148,97,-		393.826,93,-
Opał	54	16.293,96	224	49.790,00,-	294	77.400,00,-
Zasiłki celowe – ogółem, w tym:	285	88.956,34,-	294	37.540,93,-	363	37.798,05,-
Specjalne zasiłki celowe	45	9.807,09,-	46	17.288,00,-	31	12.689,00,-
kolonie	54	8.265,36,-	54	8.526,80,-	75	6.975,00,-
Usługi opiekuńcze	27	140.270,07,-	26	93.721,92,-	28	107.288,99,-
Domy Pomocy Społecznej	7	145.519,80,-	8	164.569,32,-	7	164.364,89
Ogólna liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie		761		767		816

Dokonując analizy danych w tabeli należy stwierdzić, że generalnie środki finansowe na pomoc społeczną i inne świadczenia dla mieszkańców wzrastają.

W 2013 roku największy udział wśród wydatków stanowiły wydatki na zasiłki okresowe (**722.569,30zł**), następnie posiłki wraz z dowozem (**236.538,54 zł**) oraz świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności (zasiłek celowy) w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (**253.800,00zł**), co łącznie stanowiło wydatek w wys. **490.338,54 zł**, zasiłki stałe (**218.704,46 zł**) i zasiłki celowe (**122.173,05 zł**). Sporym wydatkiem dla funduszu gminnego była odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej (**164.364,89 zł**).

Najwięcej osób i liczba ta ciągle rośnie, korzysta z dożywiania w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (na koniec 2013 roku z tej formy pomocy skorzystało ogółem 1505 osób), na drugim miejscu klasyfikują się zasiłki celowe (363 osoby), potem: zasiłki okresowe (336 osób) i zasiłki stałe (52 osoby).

Na liczbę osób korzystających z posiłku i zasiłku celowego na zakup posiłku ma wpływ fakt, że przepisy pozwalają przyznać pomoc osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza 150% ustawowego kryterium dochodowego, a zatem próg dochodowy jest wyższy, dzięki czemu więcej osób i rodzin kwalifikuje się do tej formy pomocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje zadania własne i zadania zleczone. Wydatki na te pierwsze, analizując lata 2011 – 2013 pozostają mniej więcej na tym samym poziomie. Jeśli chodzi o zadania zleczone, to widać, że wydatki na przełomie trzech ostatnich lat sukcesywnie rosną.

Znacznym obciążeniem dla budżetu Gminy są wydatki związane z niepełnosprawnością, starością bądź niezdolnością do pracy. W związku ze zmianami w strukturze demograficznej Polski (znacznym wzrost odsetek ludności w wieku starszym), występuje zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, a w szczególnych przypadkach na pobyt w domach pomocy społecznej.

Z analizy tabeli dotyczącej przyczyn przyznania pomocy społecznej (tabela zamieszczona poniżej) wynika, że dominującym powodem trudnej sytuacji życiowej jest

ubóstwo, następnie: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność (problemy).

Na terenie naszej gminy zmalała liczba osób uzależnionych od alkoholu. Wpływ na to ma dostęp do terapeuty ds. uzależnień oraz możliwość podjęcia leczenia w warunkach zamkniętych.

Liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością pozostaje prawie na tym samym poziomie. Podobnie liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych. W 2013 roku usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania objęto 28 osób, a koszt świadczeń przekroczył kwotę 117.299,00 zł. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych pozostaje na tym samym poziomie i obecnie tą formą pomocy objęte są dwie osoby.

Dokładne dane liczbowe dotyczące przyczyn przyznania pomocy w latach 2011 – 2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela – przyczyny przyznania pomocy społecznej

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					
	2011 rok	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej	2012 rok	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej	2013 rok	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
Ubóstwo	306	66,81%	345	70,12%	395	78,53%
Bezdomność	11	2,40%	12	2,44%	14	2,78%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	36	7,86%	40	8,13%	41	8,15%
Bezrobocie	295	64,41%	331	67,28%	382	75,94%
Niepełnosprawność	169	36,90%	183	37,20%	183	36,38%
Długotrwała choroba	59	12,88%	66	13,41%	71	14,12%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego	54	11,79%	62	12,60%	62	12,33%
Alkoholizm	40	7,73%	43	8,74%	37	7,36%
Narkomania	1	0,22%	1	0,20%	1	0,20%
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	1,97%	10	2,03%	23	4,57%
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna. Zdarzenie losowe	6	1,31%	3	0,61%	1	0,20%
rzeczywista						

liczba rodzin korzystających z pomocy	458	-	492	-	503	-
Rzeczywista liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy	138 5	-	142 5	-	147 0	-

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2011 – 2013 z pomocy społecznej korzystało średnio 12,37% ogółu mieszkańców gminy.

Poza udzielonymi świadczeniami pieniężnymi, wśród zadań pomocy społecznej są także zadania o charakterze niepieniężnym, wśród których na pierwsze miejsce wysuwa się praca socjalna. Z jednej strony jest to świadczenie pomocy społecznej, udzielane bez wydawania decyzji administracyjnej, niezależne od dochodu, z drugiej zaś, działalność zawodowa, skierowana na niesienie pomocy osobom, które są często nieporadne i potrzebują wsparcia w zaspakajaniu swoich potrzeb życiowych. Praca ta polega w szczególności na wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Pomoc udzielana jest w postaci szeroko pojmowanego poradnictwa, wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych.

Ponadto, od kilku lat Ośrodek Pomocy społecznej współpracuje z Toruńskim Bankiem Żywnościowo Rzeczowym. W ramach programu dostarczania żywności dla najuboższej ludności z UE w 2013r. otrzymaliśmy łącznie **133.905,80 kg** żywności, na łączną kwotę **416.020,54 zł**. Ponadto z Banku Żywności otrzymaliśmy artykuły spożywcze i odzież w ilości **8.224,93 kg** na kwotę **29.484,74 zł**. Z pomocy skorzystało **490 rodzin**, a to oznacza, że z tej formy pomocy skorzystało **1350 osób**. Jest to pomoc, która daje możliwość zabezpieczenia żywności w każdej chwili. Są to artykuły spożywcze między innymi mleko, cukier, ser, masło, puszki obiadowe, konserwy mięsne, zupy, kasza, makaron, płatki itp. Przy współpracy z Bankiem Żywności oraz uczniów z Zespołu Szkół w Kowalewie Pomorskim i uczniów z Publicznego Gimnazjum w Kowalewie Pom. w 2013 roku, zorganizowano 3 zbiórki żywności, dzięki którym zebrano **256,91 kg** artykułów spożywczych. Przeznaczone zostały one dla najbardziej potrzebujących.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim realizuje także zadania z zakresu świadczeń rodzinnych.

Wydatki i liczba poszczególnych świadczeń w latach 2011 – 2013 została przedstawiona w poniższych tabelach:

Tabela – wydatkowanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych

Zadania zlecone	2011 rok		2012 rok		2013 rok	
	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota
Budżet centralny – ogółem z przeznaczeniem na:	3.774.492,-		4.004.914,-		3.697.613,-	
Zasilki rodzinne	14.630	1.254.928,-	13.578	1.193.612,-	12.296	1.220.932,-
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	7.447	789.179,-	6.789	688.247,-	5.867	578.350,-
1. urodzenia dziecka	64	64.000,-	58	58.000,-	42	42.000,-
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	385	151.067,-	244	95.520,-	166	65.440,-
3. samotnego wychowania dziecka	554	95.860,-	506	88.580,-	478	83.180,-
4. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, w tym:	1.059	80.860,-	1.068	81.800,-	874	66.940,-
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 r. ż.	193	11.580,-	182	10.920,-	149	8.940,-
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 r. ż.	866	69.280,-	886	70.880,-	725	58.000,-
5. rozpoczęcia roku szkolnego	900	90.000,-	838	83.867,-	748	74.800,-
6. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	1.920	102.192,-	1.720	92.080,-	1.467	78.630,-
• na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	154	13.860,-	152	13.680,-	132	11.880,-
• na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1.766	88.332,-	1.568	78.400,-	1.335	66.750,-
7. wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2.565	205.200,-	2.355	188.400,-	2.092	167.360,-
Świadczenia opiekuńcze, w tym:	5.029	1.083.217,-	5.659	1.388.750,-	5.248	1.185.482,-
1. zasiłek pielęgnacyjny	4.160	636.485,-	4.217	645.201,-	3.921	600.025,-
2. świadczenie	869	446.732,-	1.442	743.549,-	996	540.801,-

pielęgnacyjne						
3. dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego w wys. 100,00 zł	176	17.600,-	0	0	302	30.200,-
4. specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0	0	29	14.456,-
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	112	112.000,-	117	117.000,-	84	84.000,-
Fundusz alimentacyjny	1.477	459.197,-	1.537	503.110,-	1.398	504.436,-
Składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	577	75.971,00	814	114.195,-	830	124.413,-
Składki na ubezpieczenie zdrowotne *	257	11.981,-	365	17.082,-	309	15.046,-
Rządowy program wspierania niektórych osób pobierających św. Pielęgnacyjne w wys. 100,00 zł **	0	0	550	55.000,-	4	400,-
Rządowy program wspierania osób pobierających św. Pielęgnacyjne w wys. 200,00 zł ***	0	0	0	0	403	80.600,-

*Składki na ubezpieczenie zdrowotne nie są realizowane z budżetu centralnego z paragrafu 852-85212-3110, tylko z innej dotacji, tj. paragraf 852-85213-4130, dlatego nie są wliczone w kwocie ogólnej.

**Rządowy program wspierania niektórych osób (tj. matka, ojciec, opiekun faktyczny dziecka) pobierających świadczenie pielęgnacyjne nie jest wliczone w kwocie ogólnej, gdyż realizowany jest z budżetu państwa z innej dotacji (z paragrafu 852-85295-3110, a nie z paragrafu 852-85212-3110).

***Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne nie jest wliczony w kwocie ogólnej, gdyż realizowany jest z budżetu państwa z innej dotacji (z paragrafu 852-85295-3110, a nie z paragrafu 852-85212-3110).

Tabela – rzeczywista liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych

Rodzaje świadczeń	Liczba rodzin/liczba osób					
	Rok 2011		Rok 2012		Rok 2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	598	x	521	x	458	x
Świadczenia opiekuńcze, w tym:						

Świadczenia pielęgnacyjne	869	869	1442	1442	126	126
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka		102		108		93
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej pow. 16 r. ż o znacznym stopniu niepełnosprawności		174		175	163	166
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r. ż. O umiarkowanym stopniu niepełnosprawności , która powstała przed 21 r. ż.		70		74	72	73
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat	x	9	x	6	x	5
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	x	112	x	117	x	84
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	82	x	89	x	73	x

Z przeprowadzonej analizy z zakresu realizowanych świadczeń rodzinnych na przestrzeni lat 2011 – 2013 wynika, iż począwszy od roku 2011 do roku 2013 włącznie nastąpiła tendencja malejąca osób uprawnionych do zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych. Od 1 stycznia 2013 roku zostało wprowadzone kryterium dochodowe uprawniające wnioskodawcę do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka. Wynosi ono 1922 zł netto na osobę w rodzinie. Wprowadzenie wskazanego kryterium może spowodować tendencje malejącą osób uprawnionych do w/w świadczenia w naszej gminie.

Zmiana od 1 stycznia 2013 roku przepisów dotyczących nabywania uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego spowodowała, że zmniejszyła się liczba osób ubiegających się o świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy.

Na przestrzeni lat 2011 – 2013 zaobserwowano tendencję zmienną jeśli chodzi o zasiłki pielęgnacyjne, a także realizację świadczeń alimentacyjnych. Te ostatnie w dużej mierze uzależnione są od skutecznej czy nieskutecznej egzekucji zasądzonych alimentów przez

komornika od dłużników alimentacyjnych, którzy bardzo często celowo unikają płacenia alimentów na rzecz dzieci.

Institucją oferującą pomoc i wsparcie na terenie miasta i gminy Kowalewo Pomorskie jest Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Placówka realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej. Koordynuje także rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej.

Kadrę Ośrodka stanowi: Kierownik, Zastępca Kierownika, 6 pracowników socjalnych pracujących w terenie, 5 opiekunek domowych pracujących w terenie, zapewniających usługi opiekuńcze osobom potrzebującym pomocy w tym zakresie, 2 pracowników księgowości, 2 pracowników administracyjnych realizujących zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, 3 pracowników administracyjnych realizujących zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, 2 pracowników Świetlicy Socjoterapeutycznej, która jest w strukturze organizacyjnej tutejszego Ośrodka oraz 1 pracownik na stanowisku sprzątaczk.

V . Organizacje Pozarządowe działające na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie

- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia
- Ludowe Stowarzyszenie „Zdrowie dla Wsi Wielkie Rychnowo”
- Stowarzyszenie „TOBIE MY ”
- Stowarzyszenie Artystów-Amatorów „ARS”
- Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo
- Wiejskie Stowarzyszenie Edukacyjno -Kulturalne „TRIO”w Mlewie
- Towarzystwo Miłośników Kowalewa Pomorskiego” TOMIKO”
- Polski Związek Niewidomych
- Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych
- Polski Związek Emerytów i Rencistów
- Związek Kombatantów RP i byłych więźniów Politycznych
- Ludowy Klub Sportowy „ Promień”
- Stowarzyszenie Rolników „Storol”

VI Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Kowalewo Pomorskie

1. Ubóstwo

Ubóstwo to jedno z najbardziej spornych pojęć w pomocy społecznej, ponieważ – stosownie do obowiązujących unormowań – w pomocy społecznej nie jest samoistną przesłanką uzasadniającą przyznanie świadczenia pieniężnego. W art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej ustawodawca wyraźnie mówi, iż prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2 – 15, a zatem oprócz ubóstwa musi wystąpić jeszcze przynajmniej jeden powód.

Ubóstwo to pojęcie względne, niemożliwe do jednoznacznego zdefiniowania w czasie i przestrzeni. W wielu krajach na przestrzeni stuleci poprawiał się standard życia, w tym również ludzi ubogich. Obecnie zaś to co w jednym państwie jest ubóstwem, w innym może uchodzić za dostatek. Stad też próba oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z ubóstwem, musi odwoływać się do pewnych wielkości ekonomicznych, takich jak minimum egzystencji czy minimum socjalne. Wyznacznikiem ubóstwa może być również dochód, który jest jednym z kryteriów przyznawania wielu świadczeń z pomocy społecznej. Ponieważ ustawodawca nie definiuje wprost pojęcia ubóstwa, przyjmuje się, że ustawodawca dokonał pewnego uproszczenia polegającego na tym, że ubóstwo zrównał z wymaganym do otrzymania świadczenia kryterium dochodowym. Do takiego stwierdzenia upoważnia przyjmowane w literaturze rozumienie tego pojęcia. Wskazuje się bowiem, że jest to brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek.

Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych.

Przy podejściu **absolutnym** jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, nie zapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka.

Przy pojęciu **względny** ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi.

Dane wskazują, że mimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również względnych. Oznacza to, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie oraz, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb. Brak możliwości zaspokojenia kolejnych potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może powodować powstanie innych niekorzystnych zjawisk, np: osłabienia więzi rodzinnych, alkoholizm, przemoc w rodzinie a nawet prowadzić do przestępczości.

42% klientów pomocy społecznej, to osoby długotrwale korzystające z pomocy Ośrodka. W 2013 roku było to 676 osób. Ubóstwo, niezaradność życiową i co za tym idzie niewydolność wychowawczo-opiekuńczą, osoby wychowujące się w takich środowiskach dziedziczą pokoleniowo. Praca socjalna w takim środowisku jest bardzo trudna i wymaga często

weryfikacji i oddziaływania na wszystkich płaszczyznach dotyczących życia osobistego, rodzinnego, społecznego, zawodowego itp.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa kształtuje się następująco:

W 2011 roku było to 306 rodzin, w 2012 – 345 rodzin, a w roku 2013 – 395 rodzin.

Powyższe dane wskazują, że liczba rodzin korzystająca z pomocy z powodu ubóstwa ciągle rośnie.

2. Bezrobocie

W roku 2013 sytuacja na rynku pracy w całym powiecie golubsko-dobrzyńskim, w stosunku do analogicznych okresów roku poprzedniego uległa dalszemu pogorszeniu.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku liczba bezrobotnych Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu wynosiła 4.274 osoby i była wyższa od analogicznego okresu 2011 roku o blisko 509 osób.

Problem bezrobocia w gminie Kowalewo Pomorskie przedstawiony został na podstawie lat 2011 -2013 i wygląda on następująco:

Tabela zarejestrowani bezrobotni w gminie Kowalewo Pomorskie w latach 2011 – 2013.

	2011 rok		2012 rok		2013 rok	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Bezrobotni	811	479	972	524	958	538
Z prawem do zasiłku	124	67	256	125	182	90
Zamieszkalni na wsi	506	298	578	311	117	54

Źródło PUP Golub-Dobrzyń

Tabela – bezrobotni według wykształcenia

Lata	Gimnazjalne i poniżej		Zasadnicze zawodowe		Średnie ogólne		Policealne		Wyższe	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2011	240	130	282	140	91	62	151	112	47	35
2012	284	136	373	159	95	71	177	123	43	35
2013	279	143	361	167	71	57	191	126	56	45

Źródło: PUP Golub-Dobrzyń

Tabela – Bezrobotni – struktura wieku

lata	ogółem	18-24		25-34		35-44		45-54		55-59		60-64	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2011	811	200	129	237	164	159	91	154	81	47	14	14	0
2012	972	217	124	311	179	200	116	174	87	57	18	13	0
2013	958	216	132	287	184	194	113	173	81	72	28	16	0

Źródło: PUP Golub-Dobrzyń

Tabela - liczba bezrobotnych w mieście i w gminie Kowalewo Pomorskie

Liczba bezrobotnych w mieście i w gminie Kowalewo Pomorskie, stan na dzień:												
31.12. 2012	31.01. 2013	28.02. 2013	31.03. 2013	30.04. 2013	31.05. 2013	30.06. 2013	31.07. 2013	31.08. 2013	30.09. 2013	31.10. 2013	30.11. 2013	31.12. 2013
972	1013	1067	1069	1052	993	949	1004	982	934	974	1000	958

Źródło: PUP Golub-Dobrzyń

Analizując przedstawione dane zauważyć trzeba, że liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2013 w stosunku do roku 2011 wzrosła o 147 osób. Bardzo duży wzrost liczby bezrobotnych nastąpił w roku 2012. W stosunku do roku 2011 liczba ta wzrosła aż o 161 osób.

Struktura wykształcenia na przestrzeni ostatnich lat wskazuje, że nieznacznie, ale spadła, liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem średnim (w roku 2011 było 91 osób zarejestrowanych, w 2012 – 95, natomiast w roku 2013 liczba ta spadła do 71 osób). Na koniec 2013 roku liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem średnim stanowi 7,41% ogólnej liczby zarejestrowanych.

W pozostałych grupach obserwuje się ciągły wzrost liczby zarejestrowanych, przy czym stopniowo i systematycznie rośnie liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem policealnym (obecnie stanowi 19,94% ogółu zarejestrowanych), najwięcej bo aż 79 osób bezrobotnych przybyło z wykształceniem zasadniczym (w 2013 – 361 osób, w 2011 – 282 osoby) i jest to największa obecnie grupa, która stanowi 37,68% ogółu zarejestrowanych, na drugim miejscu klasuje się liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym i niższych – 279 osób, co stanowi 29,12% ogółu zarejestrowanych, no i o 9 osób w stosunku do roku 2011 wzrosła liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem wyższym. Liczba ta obecnie wynosi 56 osób, co stanowi 5,85% osób zarejestrowanych.

Ogólnie największy wzrost osób bezrobotnych nastąpił w roku 2012 na co duży wpływ miały zwolnienia w zakładach pracy położonych w Łysomicach i Toruniu.

Jeśli chodzi o strukturę bezrobocia ze względu na wiek, należy zauważyć, że w ewidencji nadal dominowały osoby młode. Do 25 roku życia zarejestrowanych było 216 osób a w grupie wiekowej 25-34 lata – 287 osób. Razem bezrobotni Ci stanowili 52,51 % ogółu zarejestrowanych.

Niestety, jedną z nadal utrzymujących się cech bezrobocia w naszej gminie jest zjawisko długotrwałego bezrobocia. Na dzień 31 grudnia 2013 roku długotrwale bezrobotnymi pozostawało 531 osób, co stanowi 55,43% ogólnej liczby osób bezrobotnych.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można było zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Świadczy o tym fakt, iż z powodu bezrobocia z pomocy społecznej w 2013 roku skorzystały 382 rodziny, co stanowi 75,94% wszystkich rodzin korzystających z pomocy.

Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy narażone są przede wszystkim:

- Osoby o najniższym poziomie wykształcenia;
- Kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy;
- Młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym;
- Osoby które przekroczyły 45-50 rok życia.

Bezrobocie jest jednym z trudniejszych problemów społecznych wywołującym negatywne skutki w społeczeństwie. Konsekwencjami bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) dla większości bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem

czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności. Następstwem trudności finansowych jest nie tylko obniżenie standardu życia, lecz także pozbawienie bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co prowadzi do obniżenia samooceny. Bezrobocie zawsze ma negatywne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystanie zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, rozwody, narkomania, przestępczość). Sposobów zwalczania bezrobocia jest niewiele. Jednak to czy człowiek znajdzie zatrudnienie w dużym stopniu zależy od niego. Ważnym elementem jest pozytywne nastawienie psychiczne do tego, aby znaleźć pracę. Człowiek pozostający bez zatrudnienia powinien podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności, a także podwyższać wykształcenie przez szkołę i kursy. Jednak nie każdego stać na taki wysiłek. Urzędy Pracy pokrywają koszty kursów, tylko wtedy, gdy dana osoba ma zapewnioną przyszłą pracę. Czasami zdarza się, iż mimo zapewnień o zatrudnieniu pracodawca w rezultacie rezygnuje, ponieważ okres oczekiwania na ukończenie kursu jest zbyt długi. Zwalczanie bezrobocia musi być oparte na dwóch filarach: na wspieraniu tych, którzy mogą tworzyć miejsca pracy oraz tych, którzy je mogą wypełnić.

W perspektywie do 2020 roku poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Zakłada się, że po okresie obecnej recesji nastąpi poprawa sytuacji ekonomicznej w najbliższych latach, a co za tym idzie zmniejszeniu ulegnie poziom bezrobocia. Tym niemniej szereg osób pozostających obecnie bez pracy będzie miało utrudniony powrót do pełnej aktywności zawodowej (długotrwale bezrobotni, osoby uzależnione, osoby opuszczające zakłady karne).

W celu skutecznego zwalczania i zapobiegania bezrobociu konieczne jest podjęcie szeregu działań, które zaowocują: zwiększeniem liczby miejsc pracy, stworzeniem warunków do zdobycia doświadczenia zawodowego dla absolwentów, aktywizacją bezrobotnych.

Działania takie podejmowane powinny być przez Powiatowy Urząd Pracy przy współpracy Urzędu Miejskiego i Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3. Niepełnosprawność, długotrwała choroba i starość.

Niepełnosprawność jest jednym z poważnych zjawisk i problemów współczesnej cywilizacji. Powszechność tego zjawiska stawia przed państwem obowiązek podejmowania działań zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz łagodzenia jej skutków.

W Uchwale z dnia 1 sierpnia 1997r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 13.08.1997r, Nr 50, poz. 475) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznał, że osoby niepełnosprawne czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Prawa te wynikają z Konstytucji RP, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego. Ustawy kompetencyjne nakładają na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki w celu realizacji tych zadań.

Obecnie sytuację prawną osób niepełnosprawnych w Polsce reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z póź. Zmianami).

Prawo do uzyskania pomocy oraz jej rozmiar zależą od stopnia niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego lub lekkiego).

Na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne mogą zostać objęte rehabilitacją zawodową i społeczną.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego oraz umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna umożliwia osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

Podstawowymi formami aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych jest uczestnictwo tych osób w warsztatach terapii zajęciowej i turnusach rehabilitacyjnych.

Na terenie miasta Kowalewo Pomorskie działają Warsztaty Terapii Zajęciowej. Jest to ośrodek dziennego pobytu dla osób powyżej 16-tego roku życia, głównie ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Zajęcia trwają 5 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Warsztaty realizują zadania zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości.

Ponadto na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz miasta i gminy Kowalewo Pomorskie działają następujące instytucje i organizacje na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu Dobreznym
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Golubiu Dobrzyniu
- Dom Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu
- Golubsko-Dobrzyńskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Niepełnosprawnością Umysłową,
- Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo
- Polski Związek Emerytów i Rencistów
- Towarzystwo Miłośników Kowalewa Pom. „Tomiko „
- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia
- Związek Kombatantów RP i byłych więźniów Politycznych
- Gabinet Rehabilitacyjny.

Niepełnosprawność to także jedna z okoliczności uzasadniających przyznanie świadczenia z pomocy społecznej.

Sytuacja osób niepełnosprawnych jest najczęściej trudna. Choroba i niepełnosprawność zwykle prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej i sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te są klientami pomocy społecznej.

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej, osoba niepełnosprawna może skorzystać z zasiłku okresowego, zasiłku stałego, pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie lub kontynuowanie nauki, jeśli jest zdolna do samodzielnej egzystencji, usług opiekuńczych, umieszczenie w domu pomocy społecznej, a także szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Ponieważ pomoc społeczna uzależniona jest od spełnienia pewnych kryteriów, nie można wnioskować, że wymienione wyżej świadczenia przysługują każdej osobie niepełnosprawnej. Tylko zasiłek stały jest świadczeniem roszczeniowym, choć uzależnionym od sytuacji

dochodowej osoby zainteresowanej. Pozostałe formy pomocy mają charakter uznaniowy i przysługują po zbadaniu i ocenie indywidualnego przypadku.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć, że wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej, aż w przypadku średnio 36% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej (w 2011 powód ten stanowił 36,90%, w 2012 – 37,20%, w 2013 – 36,38%) jednym z powodów trudnej sytuacji życiowej była niepełnosprawność. To po bezrobociu drugi z najczęściej wymienianych powodów przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

Ustalenie dokładnej liczby osób niepełnosprawnych w gminie jest niemożliwe z powodu braku danych, ich powielaniu lub rozproszeniu. Aktualnie żadna z instytucji nie prowadzi statystyk, które zawierałyby dokładną ewidencję osób niepełnosprawnych. Powyższe ustalenia utrudnia fakt istnienia kilku organów orzeczniczych.

Istotą działań służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia. Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze i samotne.

4. **Alkoholizm i narkomania.**

Nadużywanie środków psychoaktywnych i uzależnienie od nich nadal stanowi dotkliwy problem dla wielu rodzin miasta i gminy Kowalewo Pomorskie. Spożywanie dużych ilości alkoholu powoduje zaburzenia w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej, socjalizacyjnej i emocjonalnej całej rodziny. Wzorce nadmiernego picia w rodzinie przechodzą często na młodą generację, a wczesna inicjacja alkoholowa jest szczególnie niebezpieczna, gdyż działa na młody organizm destrukcyjnie w sferze fizjologicznej i psychologicznej.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu, ponieważ tylko część mieszkańców mających problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych sięga po profesjonalną pomoc.

W mieście i gminie Kowalewo Pomorskie nieduży procent rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu korzysta z pomocy: w 2011 roku było to 40 rodzin, co stanowiło 7,73% w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, w 2012 – 43 rodziny, co stanowiło 8,74%, a w roku 2013 – 37 rodzin, czyli 7,36% ogólnej liczby rodzin.

W wyniku nadużywania alkoholu wzrasta przestępczość oraz agresja potęgująca zjawiska przemocy w rodzinie. Stwierdza się przypadki ukrywania problemu alkoholowego i związanej z tym przemocy w rodzinie. Okazuje się, że żony alkoholików zgłaszają się o pomoc dopiero po długotrwałym okresie nadużywania alkoholu i stosowania przemocy.

W celu przeciwdziałania narastania tego zjawiska, konieczne są dalsze działania profilaktyczne, a także pomoc rodzinom już uzależnionym.

Cel ten jest realizowany poprzez aktywne działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowalewie Pomorskim, do zadań której – zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012r., poz. 1356 ze zmianami) – w szczególności należy:

- Inicjowanie, współpraca przy opracowaniu, opiniowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady miejskiej w sprawie liczby punktów sprzedaży oraz zasad ich usytuowania,

- Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- Prowadzenie rozmów z członkami rodzin osoby uzależnionej od alkoholu, zmierzających do podejmowania przez nich leczenia współuzależnienia.

W roku 2013 do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgłoszono 41 osób celem przeprowadzenia rozmów na temat nadużywania alkoholu, z czego 2 osoby podjęły leczenie ambulatoryjne, 2 osoby zostały skierowane na leczenie przymusowe zamknięte w zamkniętym ośrodku leczenia uzależnień, 16 osób uczestniczy w terapii prowadzonej przez terapeutę w Punkcie Konsultacyjno-terapeutycznym, 5 osób podjęło terapię we własnym zakresie (poradnia w Toruniu i Golubiu-Dobrzyniu), 1 osoba została skierowana do sądu na leczenie przymusowe zamknięte przez indywidualnego wnioskodawcę, 6 osób nie wyraziło zgody na uczestnictwo w terapii w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym, 6 osób nie zgłosiło się na rozmowę pomimo kilkakrotnych wezwań, wobec 1 osoby zastosowano obowiązek leczenia, natomiast 2 osoby nie podjęły żadnych działań..

Osoby uzależnione mogą skorzystać z porad terapeuty w Punkcie Infomacyjno-Konsultacyjnym Przeciwdziałania Alkoholizmowi działającym w Kowalewie Pomorskim, natomiast dzieci z rodzin dotkniętych tym problemem mogą kształcić i rozwijać swoje zainteresowania w Świetlicy Socjoterapeutycznej, która podlega pod Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ilość porad udzielonych w latach 2011 – 2013 przez specjalistę zatrudnionego w w/w punkcie:

Korzystający	2011 rok	2012 rok	2013 rok
Osoby współuzależnione	11	6	8
Kobiety z problemem alkoholowym	10	12	10
Mężczyźni z problemem alkoholowym	50	44	71
Osoby w sprawach formalno-prawnych	9	8	9

W 2013 roku w zajęciach Świetlicy brało udział 62 wychowanków w wieku od 6 do 16 lat. Dzieci w Świetlicy zapewnione miały racjonalne i urozmaicone posiłki. Wszyscy wychowankowie wdrażani są do codziennego dbania o higienę osobistą i porządek wokół siebie. W 2013 roku z Urzędu Marszałkowskiego pozyskano 4.458 zł na realizację programu „Młodzi bez alkoholu III”, a także w ramach Resortowego Programu dofinansowania standardów placówek wsparcia dziennego, ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Świetlica otrzymała dotację w wys. 72.752,27 zł (w tym wkład własny: 3.637,61 zł) z czego przeprowadzono remont Świetlicy oraz 10.117,00 zł (w tym wkład własny: 505,85 zł) na doposażenie Świetlicy.

Nadużywanie alkoholu jest jedną z podstawowych przyczyn powstawania problemu przemocy w rodzinie.

Jednym z bardziej znaczących elementów wpływających na spożycie napojów alkoholowych jest jego dostępność. Na terenie Gminy Kowalewo Pom., zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim nr XXX/324/01 z dnia 3 października 2001 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży, funkcjonować może 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) oraz 20 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży .

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kowalewo pomorskie przedstawia się następująco:

Rodzaj napoju alkoholowego	2011 rok		2012 rok		2013 rok	
	sklepy	bary	sklepy	bary	Sklepy	bary
Piwo (napoje alkoholowe o zawartości <4,5% alkoholu i piwo) – ilość zezwoleń	33	11	31	16	31	16
Wino (napoje alkoholowe o zawartości od 4,5% do 18%alkoholu za wyjątkiem piwa) – ilość zezwoleń	28	4	27	5	27	5
Wódka (napoje alkoholowe o zawartości <18% alkoholu) – ilość zezwoleń	20	3	15	4	18	4
Liczba punktów	81	18	73	25	76	25
Razem	33	12	31	17	31	17

Źródło: UM Kowalewo Pomorskie

Powyższa tabela ukazuje stosunkowo stabilną liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych objętych limitowaniem na terenie gminy. Znaczący wzrost od 2012 roku punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynika z utworzenia ogródków piwnych zlokalizowanych przy sklepach spożywczych.

Zgodnie z art. 11¹ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przedsiębiorcy, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w roku poprzednim, są obowiązani do złożenia, do dnia 31 stycznia, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim.

Na podstawie powyższych oświadczeń wynika niestety, że stale wzrasta sprzedaż napojów alkoholowych. Na terenie naszej gminy ogólna wartość sprzedaży napojów alkoholowych na przestrzeni ostatnich lat wynosiła:

- Rok 2011 – 7.457.744,01 zł
- Rok 2012 – 7.671.301,13 zł
- Rok 2013 – 7.867.359,77 zł

Analiza struktury sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych pokazuje, że największe jest spożycie piwa (53%), wódki (37%), wina (10%).

Przyczyn tego zjawiska może być kilka, w tym:

- kampanie reklamowe prowadzone w mediach,
- powszechna dostępność w sklepach, barach i podczas imprez okolicznościowych,
- moda
- przeświadczenie, że piwo to nie alkohol a napój.

Na podstawie wartości sprzedawanych napojów alkoholowych wnoszone są przez przedsiębiorców opłaty za korzystanie z wydawanych zezwoleń. Wpływy te są wykorzystywane na realizację uchwalanego corocznie **Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

Jeśli chodzi o problem narkomanii jest on stosunkowo nowy. Narkomania określana jest jako uzależnienie od środków psychotropowych, którymi są substancje chemiczne. Uzależnienie to jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Prowadzi to do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach zwłaszcza w układzie nerwowym. W gminie Kowalewo Pomorskie oficjalnie stwierdzono jeden przypadek narkomanii.

Informacje pozostałe:

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych bardzo ważne jest dokładne rozpoznanie skali problemów na terenie gminy, wzorów zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego alkoholem.

Wobec powyższego dokonano diagnozy rozmiarów problemów alkoholowych przeprowadzając ankietyzację wśród dzieci i młodzieży z gimnazjum i szkół podstawowych, mającą określić skalę zagrożenia uzależnieniem wśród uczniów.

Na najistotniejsze z postawionych w ankietach pytań uczniowie w poszczególnych rodzajach placówek oświatowych wypowiedzieli się następująco:

Publiczne Gimnazjum

Pyt.1. Czy zdarzyło się Tobie wypicie alkoholu?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Nie	62	43	36
Tylko piwo	9	18	24
Tylko wino	5	3	3
Tylko wódka	0	1	1
Piwo i wino	5	10	11
Piwo i wódka	7	14	5
Piwo, wino i wódka	12	11	20

Pyt.2. Częstotliwość:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Wcale	64	42	36
Okazjonalnie	31	53	56
Raz w tygodniu	1	4	5
Częściej	4	1	3

Pyt. 3. Kupno alkoholu:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010(%)	Rok 2006 (%)
Sam(-a) kupowałeś(-aś)	12	8	40
Koledzy	33	43	46
Koledzy i sam(-a)	18	19	6
Alkohol był w domu	37	30	8

Pyt.4. Czy przy zakupie alkoholu żądano od Ciebie dowodu tożsamości?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	29	14	8
Nie	71	86	92

Pyt.5. Czy rodzice wiedzą o picciu przez Ciebie alkoholu?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	38	35	19
Nie	62	65	81

Pyt.6. Gdzie najczęściej piłeś(-aś) alkohol?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010(%)	Rok 2006 (%)

W domu	54	49	32
W szkole	2	1	0
Na dyskotecę	17	21	39
W lokalu	27	29	29

Analizując ankiety można zauważyć, że:

- Zdecydowanie więcej uczniów deklaruje, że nie pije alkoholu.
- Wzrosła dostępność alkoholu w domu.
- Nastąpił wzrost świadomości społecznej na temat zakupu przez młodych ludzi alkoholu. Zdecydowanie częściej żądano od nich okazania dowodu tożsamości.
- Wzrosła liczba procentowa rodziców mających świadomość picia alkoholu przez ich dzieci (z 19% w r.2006 na 38% w r.2012),
- Młodzież spożywa alkohol najczęściej w domu (54%) i w lokalach (27 %).

Szkoła podstawowa

Ankiety przeprowadzono wśród uczniów klas VI w roku 2010 i 2013.

Dokonując zestawienia wyników z 2010r. z otrzymanymi w roku bieżącym nasuwa się jedno spostrzeżenie – przy większości pytań wyniki są zbliżone, występują różnice rzędu 1-6% z widoczną, niewielką korzyścią dla dzieci wypełniających ankietę w 2013r.

Zdecydowanie więcej uczniów deklaruje, że nie piło/nie będzie pić alkoholu. Jednak w ciągu całego życia 1-2 razy – alkohol spożywało aż 18% ankietowanych a w ciągu ostatnich 12 miesięcy aż 15%. Młodzież spożywa alkohol najczęściej w domu (19%) aż 18% zaznaczyło, że rodzice wiedzą o piciu przez nich alkoholu. Wzrosła w związku z tym dostępność alkoholu w domu.

Dzieci wyrażają brak zdecydowania w wyrażaniu własnego zdania. Na pyt.: Jesteś u kolegi. Kolega chce Cię poczęstować alkoholem. Co robisz? - 17% odpowiedziało „trudno powiedzieć” a 22% „raczej nie wypiję”.

Na pytanie: Czy sądzisz, że możesz odmówić, gdy zaproponowany Ci będzie alkohol na prywatce lub dyskotecę? Aż 18 % odp. „trudno powiedzieć”, 14% ankietowanych udzieliło takiej samej odpowiedzi gdy pytano, o zachowanie jeśli alkohol proponował Twój chłopak/dziewczyna.

W związku z powyższym należy prowadzić działania zmierzające do rozwinięcia u dzieci postaw asertywnych, umiejętności wyrażania własnego zdania i w razie konieczności odmawiania w sposób nieuległy i nieraniący innych.

Dane z Miejskiego Ośrodka Edukacji i Profilaktyki Uzależnień w Toruniu.

Osoby będące w stanie nietrzeźwym z terenu miasta i gminy Kowalewo Pomorskie, w stosunku do których wymagana była interwencja policji, przewożone są do Miejskiego Ośrodka Edukacji i Profilaktyki Uzależnień w Toruniu.

Dane statystyczne w w/w zakresie kształtują się następująco:

Rodzaj interwencji	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Awantura domowa	46	52	37
Awantura w miejscu publicznym	7	3	1

Leżał w miejscu publicznym	5	6	7
Zagrożenie życia i zdrowia	2	5	3
Zgorszenie w miejscu publicznym	2	0	0
Ogółem	62	66	48

Powyższe dane oraz wyniki przeprowadzonych wśród uczestników w latach poprzednich ankiet, potwierdzają, że mieszkańcy Gminy Kowalewo Pomorskie mają problemy alkoholowe. Brak pracy wśród dorosłych, zwiększające się z roku na rok bezrobocie powoduje, że osoby te nie wytrzymują psychicznie i aby zapomnieć o istniejących problemach zaczynają „utapiać swoje smutki w alkoholu”, co niestety powoduje wzrastające konflikty w domach, dochodzi do częstszych awantur, bijatyk, temu wszystkiemu przyglądają się dzieci, które są osobami bezbronnymi i bezsilnymi, ich dotychczasowe życie zaczyna zmieniać się w piekło i wtedy jedyną ich bronią jest agresja w stosunku do rówieśników, a czasami również sięganie po alkohol. Dzieci z takich rodzin jak wykazały badania częściej popadają w konflikty z otoczeniem, słabiej się uczą i najszybciej wpadają w nałogi.

Dlatego też opracowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014, który ma na celu propagowanie zdrowego stylu życia, bez alkoholu. Wdrożenie programów profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie bierności, bezradności oraz zmniejszenie dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.

Dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Kowalewo Pomorskie, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką

Celem Programu jest zapobieganie powstaniu nowych problemów, ograniczenie już powstałych oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych.

W Gminie Kowalewo Pomorskie opracowany także został Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014 – 2017.

Celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest ograniczenie zażywania środków odurzających, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz związanych z tym problemów zdrowotnych i społecznych występujących na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie.

Celem programu jest także podniesienie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych.

Diagnoza problemu została opracowana na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży Publicznego Gimnazju w Kowalewie Pomorskim oraz uczniów VI Klas Szkół Podstawowych.

Wyniki ankiet na przestrzeni lat są następujące:

Pyt.1. Czy próbowałeś(-aś) zażywać narkotyków?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006(%)
--	--------------	--------------	-------------

Tak	3	2	3
Nie	97	98	97

Pyt.2. Częstotliwość:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Jeden raz	57	80	80
Okazjonalnie	43	20	20
Systematycznie	0	0	0
Razem	100	100	100

Pyt.3. Jakie środki zażywałeś(-aś)?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Marihuanę	43	42	20
Środki nasenne	29	0	20
LSD	0	29	20
Dopalacze	14	-	-
Inne	14	29	40
Razem	100	100	100

Pyt.4. Czy wiesz, gdzie można zdobyć narkotyki?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	17	23	17
Nie	83	77	83

Pyt.5. Czy znasz kolegę lub koleżankę zażywających narkotyki?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	24	49	17
Nie	76	51	83

Pyt. 6. Gdzie można nabyć narkotyki?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
W szkole	3	11	8
W pobliżu szkoły	16	6	0
W innym miejscu	75	64	81
W szkole i innym miejscu	6	19	11
Razem	100	100	100

Powyższe wyniki wskazują , że :

- Minimalnie wzrosła liczba osób, które przyznają się do prób zażycia narkotyków(3% w r.2012, 2% w r.2010, 3% w r.2006). Większość z nich, bo aż 57% próbowała tylko jeden raz. Porównywalnie do lat poprzednich nikt nie spożywa narkotyków systematycznie.
- Osoby, które miały kontakt z narkotykami brały najczęściej marihuanę (43% w 2012r., 42% w 2010 r., 20% w 2006 r.) Nikt nie przyznaje się do zażywania LSD. Na drugim miejscu gimnazjaliści wymieniają środki nasenne. Nowością są również dopalacze, które nie były wymieniane w poprzednich latach. Młodzież przyznaje się również do brania innych środków, ale nie potrafi sprecyzować co to jest.
- Większość młodych ludzi nie orientuje się, gdzie można zdobyć narkotyki. Wielu, zaznacza, że nie chce nawet takiej wiedzy posiadać.

Uczniowie klas VI Szkół Podstawowych

Na terenie gminy są 5 szkół podstawowych, z tego 4 na wsi. W roku 2013 wśród uczniów klas VI przeprowadzono ankietę dotyczącą uzależnień.

Z udzielonych odpowiedzi wynika , że 97% uczniów nigdy ich nie spożywało.

Pozostałe osoby miały jednorazowy kontakt z narkotykami i zażyły marihuanę lub środki nasenne.

Większość uczniów (87%) nie orientuje się gdzie można zdobyć narkotyki. Pozostałe osoby wskazały:

- poblize szkoły – 18%
- szkoła i inne miejsce – 9%
- inne miejsce – 73%.

Ponadto 12% ankietowanych zna wśród swojego otoczenia osobę zażywającą narkotyki.

Niepokojącym zjawiskiem zaobserwowanym na podstawie wyników ankiet jest drastyczny wzrost spożywania napojów energetyzujących. Wśród uczniów klas VI aż 74% je spożywało. Z tego jeden raz – 41%, okazjonalnie – 48%, systematycznie – 11%.

Napoje te są najczęściej kupowane osobiście przez dzieci. 82% ankietowanych zaznaczyło, że rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich takich napoi.

W perspektywie 2020 roku należy założyć wzrost świadomości mieszkańców miasta i gminy w zakresie uzależnień. Obniżający się wiek inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży sprawia, że grupa ta winna być objęta szczególnym oddziaływaniem profilaktycznym i leczniczym. Szeroka współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych podnosi skuteczność funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień. Obecność profilaktyki w szkołach, dobrze funkcjonującego leczenia odwykowego oraz wielu organizacji pozarządowych i kościelnych stwarzają szansę na sukcesywne ograniczenie rozmiarów i dotkliwości problemów związanych z uzależnieniami.

5. **Przemoc w rodzinie.**

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkom rodziny naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doznają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia: emocjonalnej, psychicznej i społecznej.

Przemoc jest niejednokrotnie przyczyną dysfunkcji rodziny, traumatycznych przeżyć jej członków i w konsekwencji rozpadu. Skala zjawiska w latach najbliższych będzie uzależniona zarówno od aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej jak i rozwoju działań profilaktycznych i osłonowych realizowanych w gminie.

Zadaniem gminy w tym zakresie jest między innymi tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Przy Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim działa także Zespół Interdyscyplinarny powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Kowalewo Pomorskie. Zespół powstał w czerwcu 2011 roku w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizuje on działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Integruje i koordynuje działania podmiotów wchodzących w skład zespołu.

W 2013 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 10 „Niebieskich Kart A” wszczynających procedurę, w tym 3 karty wypełnili pracownicy socjalni i 7 kart wypełnili policjanci. Praca interdyscyplinarna prowadzona była łącznie w 20 rodzinach, w tym 10 rodzin, w których wszczęcie procedury nastąpiło w latach poprzednich, tj. 2011 – 2012. Z rodzinami, co do których istnieje podejrzenie wystąpienia przemocy współpracują „Grupy Robocze”. W ich skład wchodzi pracownicy socjalni, policjanci – dzielnicowi, pedagogi szkolni, kuratorzy.

„Grupy Robocze” prowadzą działania pomocowe zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Opracowują w tym celu indywidualny plan pomocy. Monitorują sytuacje w tych rodzinach.

Ilość prowadzonych „Niebieskich Kart” nie oddaje w pełni skali problemu przemocy w rodzinie. Wiele osób wciąż obawia się konsekwencji poinformowania stosownych służb. Świadomość konsekwencji (zeznania, czy ewentualnie konieczność stawienia się w sądzie) niejednokrotnie wygrywa z chęcią pomocy ofiarom przemocy.

6. **Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego**

Rodzina to podstawowa komórka społeczna i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywności postępowanie na całe życie. Rodzina winna zabezpieczyć dziecku podstawowe potrzeby w sferze psychicznej i materialno-bytowej.

Rodzina, która funkcjonuje w sposób umożliwiający swoim członkom stały rozwój, jest otwarta na kontakty z otoczeniem, relacje między członkami opierają się na szczerości i wzajemności, a role i normy wyraźnie są określone i akceptowane przez poszczególnych członków uważana jest za rodzinę prawidłową.

Zaburzenia w relacji funkcji rodziny lub zanik niektórych z funkcji można nazwać dysfunkcją rodziny. Rodziny dysfunkcyjne nie są w stanie wypełniać przypisanych im ról społecznych w zakresie wychowawczym, co odbija się na przyszłości następnego pokolenia. Na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny mają wpływ:

- Trudna sytuacja materialna i mieszkaniowa
- Konflikty wewnątrzrodzinne
- Oziębłość emocjonalna
- Alkoholizm i przemoc w rodzinie
- Nie leczona choroba psychiczna
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (szczególnie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych).

Rodziny w których występuje problem bezradności stanowią ok. 12% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej (dokładnie, w roku 2011 stanowiły one 11,79, w roku 2012 – 12,60, natomiast w roku 2013 – 12,33%.

W przypadku występowania wyżej wymienionej dysfunkcji, tutejszy Ośrodek proponuje udział dzieci w zajęciach Świetlicy Socjoterapeutyczne, pomoc pedagoga, psychologa, pracownika socjalnego a także asystenta rodziny.

W 2013 roku kontynuowano realizację programu : **o Wspieraniu Rodziny opracowanego na lata 2012-2014** oraz **Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego opracowanego na lata 2012-2015**. Adresatami pierwszego programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną i zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. W tym zakresie w roku 2013 zatrudniono **dwóch asystentów**. Zostali oni zatrudnieni w ramach „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na 2013 rok – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

W ramach powyższego programu otrzymaliśmy **32 404,50 zł**. Pomocą asystenta zostało objętych **20 rodzin**. Asystent rodziny ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości. Działania asystenta rodziny zmierzają do usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

Realizacja celów zawartych w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego pozwala skutecznie promować zdrowie psychiczne i zapobiegać zaburzeniom psychicznym mieszkańców potrzebujących. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Wśród zadań własnych gminy znajdują się m.in. sprawy ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.

7. **Bezdomność.**

Bezdomność - to względnie trwała sytuacja człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania.

Wyróżnia się **bezdomność z wyboru**, która jest następstwem opcji powziętej zgodnie z indywidualnymi preferencjami albo bezdomność z konieczności, która dotyka człowieka wbrew jego woli, potrzebom i inspiracjom.

Ponadto wyróżnia się **bezdomność sensu stricte**, czyli rzeczywistą **lub jawną**. Oznacza ona brak własnego mieszkania i jednocześnie jakiegokolwiek innego lokalu, przystosowanego do zamieszkania.

Inny rodzaj bezdomności to **sensu lato**, czyli utajniona bieda społeczna. Opiera się ona na ocenie posiadanego lokum jako nie spełniającego kryteriów mieszkania ze względu na odstępstwo od minimalnych standardów mieszkaniowych albo ze względu na kulturowe aspiracje.

W języku prawnym bezdomną, jest osoba nie zamieszkująca w lokalu mieszkalnym i nie zameldowana na pobyt stały, a także zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Zjawisko bezdomności w Gminie Kowalewo Pom. od 2011 roku nieznacznie wzrosła, co przedstawiają poniższe dane .

- W roku 2011 – 11 osób
- W 2012 roku – 12 osób
- W 2013 roku – 14 osób.

Osoby pozbawione mieszkania zamieszkiwały w Punkcie Noclegowym, który został utworzony w 2000 r. i znajduje się na terenie bazy ZGKiM w Kowalewie Pom. W omawianym okresie przebywała w nim następująca ilość osób bezdomnych :

- W roku 2011 – 8 osób
- W roku 2012 – 7 osób
- W roku 2013 – 8 osób.

W większości przypadków przyczyną bezdomności były konflikty w rodzinie, które uniemożliwiły zamieszkanie w domu rodzinnym, inne to bezdomność z wyboru oraz wyroki eksmisji.

Tutejszy ośrodek ma do zaproponowania dla bezdomnego gorący posiłek oraz pomoc materialną i rzeczową. W tym zakresie opracowywane są programy wsparcia inicjatyw na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością .

8. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Niewielką grupę klientów pomocy społecznej, chociaż grupa ta ciągle rośnie, stanowią osoby opuszczające zakład karny. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

- w 2011 roku – 9 osób
- w 2012 roku – 10 osób
- w 2013 roku – 23 osoby.

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego spowodowane są przede wszystkim: zerwaniem więzi społecznych oraz wykluczeniem społecznym przez społeczeństwo.

Pomoc materialna, posiłek, a także praca socjalna czy porada prawna to najczęstsze formy pomocy udzielane tej grupie potrzebujących.

9. Klęski żywiołowe, zdarzenia losowe

Do zagrożeń losowych występujących na terenie gminy należy zaliczyć m.in.: lokalne pożary oraz klęski żywiołowe.

W ostatnich latach takich zdarzeń losowych odnotowano: w 2011 roku – 6, w 2012 roku – 3 natomiast w 2013 roku – 1.

10. Pomoc materialna o charakterze socjalnym – stypendia i zasiłki szkolne.

Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży stanowią formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej.

Udzielanie tych świadczeń ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, słuchaczy i wychowanków, poprawę dostępności kształcenia na wyższych poziomach edukacji dla dzieci i młodzieży z uboższych środowisk.

Świadczenia pomocy materialnej kierowane są do uczniów i słuchaczy pobierających naukę w różnych typach szkół, słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych, a także wychowanków przebywających w ośrodkach umożliwiającą realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Pomoc materialna dla uczniów, w obecnym jej kształcie, została uregulowana w ustawie o systemie oświaty nowelizacją z dnia 16 grudnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. nr 281, poz. 2781), w dodanym rozdziale 8a, obowiązującym od dnia 1 stycznia 2005 r., znowelizowanym ustawą z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty, ustawy - Karta Nauczyciela oraz ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2008 r. Nr 145, poz. 917).

Ustawodawca wyodrębnił dwa rodzaje pomocy materialnej: pomoc materialną o charakterze socjalnym i pomoc materialną o charakterze motywacyjnym.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- a) stypendium szkolne,
- b) zasiłek szkolny.

Podstawową przesłanką otrzymania przez ucznia stypendium szkolnego jest trudna sytuacja materialna, w jakiej ten uczeń się znajduje, wynikająca z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Kryterium dochodowe przyznania stypendium szkolnego określa ustawa o pomocy społecznej. W latach 2011 – 2012 była to kwota 351 zł. netto na osobę w rodzinie, a od 1 października 2012 roku kryterium wzrosło do kwoty 456 zł. netto.

Liczbę uczniów i środki finansowe na realizację wspomnianej wyżej pomocy materialnej przedstawia poniższa tabela:

Rok budżetowy		2011		2012		2013	
Stypendium szkolne	Rok szkolny	2010/2011 I-VI 2011	2011/2012 IX-XII 2011	2011/2012 I-VI 2012	2012/2013 IX-XII 2012	2012/2013 I-VI 2013	2013/2014 IX-XII 2013
	Liczba uczniów	241	254	194	319	253	325
	Średnia kwota stypendium	405,-	781,00,-	428,00,-	708,00,-	464,00,-	850,00,-
	Dotacja -ogółem	238.459,00,-		248.042,00,-		313.444,00,-	
	Środki własne - ogółem	59.615,00,-		62.011,00,-		78.360,00,-	
	Środki razem	298.074,00,-		310.053,00,-		391.804,00,-	
Zasiłek szkolny		2011 rok		2012 rok		2013 rok	
Liczba uczniów		9		6		3	
kwota		1.911,00,-		1.091,00,-		1.272,00,-	

11. Problem mieszkaniowy.

W zasobie gminy znajduje się 167 mieszkań komunalnych oraz 27 lokali socjalnych.

Rodzinom, które ze względu na niskie dochody nie są w stanie samodzielnie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem zajmowanego mieszkania wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Dodatek mieszkaniowy to forma pomocy dla osób posiadających mieszkanie, które znajdują się w trudnej sytuacji bytowej i nie mają wystarczających środków na jego utrzymanie.

Zasady i tryb przyznawania tej formy pomocy reguluje ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zmianami)

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy publicznej zależną od kryterium socjalnego, mający na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. .

Z tej formy pomocy korzysta średnio około 200 gospodarstw domowych rocznie.

Dane cyfrowe dotyczące wypłaty dodatków mieszkaniowych w latach 2011– 2013 przedstawia poniższa tabela

Tabela

rok	Liczba przyjętych wniosków	Liczba przyznanych dodatków	Liczba przyznanych dodatków mieszkańcom		Kwota wypłaconych dodatków	W tym użytkownikom mieszkań	
			komunalnych	pozostałych		komunalnych	pozostałych
2011	326	299	147	152	319.466,33,-	159.605,93,-	159.860,40,-
2012	347	331	152	179	401.622,90,-	174.728,94,-	226.893,96,-
2013	344	332	150	182	437.609,73,-	184.584,81,-	253.024,92,-

VII. Misja

Wspólne działanie osób , instytucji i organizacji w celu podniesienia warunków życia społeczności lokalnej Gminy Kowalewo Pom. i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

VIII. Wizja

Naczelnym zadaniem Strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Wizja zarówno w teorii, jak i w praktyce definiowana jest jako „pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.”

W gminie funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Wizja gminy będzie bardziej realna, jeśli będzie to wspólna wizja jak najliczniejszej reprezentacji gminy i przez jej adresatów akceptowana.

W związku z tym przy opracowywaniu strategii oparto się również na wynikach ankiety przeprowadzonej wśród społeczności lokalnej .

IX. Analiza SWOT

Zebranie materiału informacyjnego i przeprowadzenie szeregu konsultacji i ankiety pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych w Gminie Kowalewo Pom. i opracowanie analizy SWOT.

W okresie luty – marzec 2014 przeprowadzono ankietyzację wśród naszych mieszkańców, której celem było określenie problemów społecznych Gminy Kowalewo Pom. Ankietę wypełniło 65 osób w tym :

1. Płeć

- kobieta - 45
- mężczyzna - 20

2. Wiek

- 12-17 lat - 0
- 18-24 lat - 8
- 25-30 lat - 17
- 30-40 lat - 16
- powyżej 40 lat - 24

3. Wykształcenie

- podstawowe - 10
- zawodowe - 18
- [rednie - 18
- policealne - 6
- wyższe - 12

4. Źródło utrzymania

- praca na własny rachunek - 9
- praca najemna w sektorze prywatnym - 14
- praca najemna w sektorze publicznym - 9
- praca we własnym gospodarstwie rolnym - 6
- emerytura/renta - 5
- zasiłek dla bezrobotnych - 2
- świadczenie z pomocy społecznej - 19
- pozostaje na utrzymaniu członka rodziny - 10
- praca dorywcza - 4

5. Jak ocenia Pan/i sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego?

- zła - 5
- raczej zła - 12
- przeciętna - 32
- raczej dobra - 14
- bardzo dobra - 2

6. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania?

- tak - 57
- nie - 7

7. Miejsca szczególnie niebezpieczne w Pani/a miejscu zamieszkania

- przystanek autobusowy - 7
- miejsca słabo oświetlone - 36
- dworzec PKS, PKP - 10
- miejsca grupowania się młodzieży i dorosłych w porach wieczornych - 10

- park - 2
- inne: ul. 1 Maja porą wieczorową

8. Czy zna Pan/i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pomorskie?

- tak - 16
- nie - 45

9. Jakie problemy społeczne uważa Pan/i za najważniejsze na terenie naszej gminy wobec dzieci i młodzieży?

- brak miejsca spotkań, np. w poszczególnych wioskach - 23
- brak opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym - 9
- brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży - 28
- ograniczony dostęp do internetu - 8
- ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych - 9
- narkotyki - 20
- alkohol - 33
- papierosy - 16
- brak możliwości dokształcania się - 16
- inne - 0

10. Jakie problemy społeczne uważa Pan/i za najważniejsze na terenie naszej gminy wobec osób starszych?

- brak zajęć, kontaktów z ludźmi w tym samym wieku - 12
- problem z dojazdem do lekarzy - 20
- problemy zdrowotne - 17
- niepełnosprawność - 7
- samotność - izolacja - 14
- ograniczona zdolność do samoobsługi - 10
- niewystarczający zakres usług opiekuńczych - 12
- brak zagospodarowania wolnego czasu w wieku poprodukcyjnym - 14
- brak pomieszczenia dla tej grupy - 4
- brak organizacji imprez kulturalnych - 8
- niskie świadczenia - 26
- inne - 0

11. Jakie problemy społeczne uważa Pan/i za najważniejsze na terenie naszej gminy wobec rodzin?

- bezrobocie - 54
- alkoholizm - 31
- ubóstwo - 23
- bezradność życiowa - 20
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 11
- przemoc w rodzinie - 13
- niepełnosprawność - 3
- rozbicia rodzin - wyjazdy zagraniczne - 15
- niewydolność materialna rodziny - 19
- brak dostępu do pomocy specjalistycznej - 13
- inne - 0

12. Jakie działania gminy mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych?

- pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne - 37
- wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne - 13
- organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy - 24
- zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych - 4
- ściślejsza współpraca z sąsiadującymi gminami w zakresie polityki społecznej - 7
- działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy/wsi - 19
- profilaktyka - 7
- inne - stworzenie miejsc pracy

13. Co Pana/i zdaniem gmina powinna osiągnąć w zakresie ładu społecznego? Jaki cel sobie w tym zakresie postawić?

- integracja społeczności lokalnej - 9
- poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców - 32
- tworzenie warunków ku temu, by „każdy brał swoje życie w swoje ręce” - 15
- wzmocnienie oraz podniesienie sprawności działalności różnych instytucji w gminie - 12
- wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny - 16
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - 14
- inne - 0

Ochrona zdrowia

14. Czy dostępność do poradni specjalistycznych jest zadowalająca?

- tak - 16
- nie - 37
- nie mam zdania - 11
- jakie widzisz potrzeby w zakresie poprawy ochrony zdrowia (wymień) – dostęp do poradni w weekendy, zatrudnienie psychologa, zwiększenie ilości specjalistów i dostępu do nich

Edukacja, oświata, kultura

15. Z jakich kursów/szkoleń chce Pan/i korzystać?

- praktyczno-warsztatowych - 22
- teoretycznych - 5
- praktycznych i teoretycznych - 37

16. Z jakich porad chce Pan/i korzystać bezpłatnie?

- prawnika - 38
- pedagoga - 5
- doradcy zawodowego - 20
- psychologa dla dzieci - 9
- psychologa dla osób dorosłych - 18
- logopedy - 8
- specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 8
- terapeutę uzależnień - 5
- terapii rodzinnej - 5
- innych - 0

17. Czy jesteś za prowadzeniem działań angażujących społeczność lokalną do wspólnego rozwiązywania problemów?

- tak - 32

- nie - 13
- nie mam zdania - 20
- jeżeli tak, to jakie widzisz formy działań – spotkania, wzajemne rozmowy

18. Jakie Twoim zdaniem należałoby podjąć działania w celu poprawy życia mieszkańców gminy?

- przeciwdziałanie społecznej bierności, kierowanie działań na aktywizację zawodową podopiecznych - 29
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych oraz uzależnionych - 24
- wzmocnienie pomocy niematerialnej (doradztwo, pomoc psychologiczna i prawna) - 26
- rozszerzenie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi – 8

Rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie

19. Jakie Twoim zdaniem rozwiązanie w tym temacie są najbardziej skuteczne?

- współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym - 28
- szerzenie oświaty w tym zakresie (kształtowanie świadomości) wśród dzieci, młodzieży i dorosłych - 26
- udzielanie pomocy (w tym również prawnej) - 18
- organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych - 16
- organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży - 24
- zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga - 19

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że wzięło w niej udział 45 kobiet i 20 mężczyzn. Najbardziej liczną grupą były osoby powyżej 40 roku życia (36,9% ankietowanych). Osoby z zawodowym i średnim wykształceniem stanowiły po 27,7% badanych. Głównym źródłem utrzymania według ankietowanych to świadczenia z pomocy społecznej (29,2% ankietowanych). Pozostałe dochody osób badanych kształtują się w przybliżonych wartościach i są to: dochody z pracy najemnej w sektorze prywatnym, utrzymanie przez innego członka rodziny oraz dochody z pracy na własny rachunek. Sytuacja materialna ankietowanych oceniona została przez nich na poziomie przeciętnym (49,2% ankietowanych). Prawie wszyscy ankietowani stwierdzili, iż czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania (87,7%). Natomiast miejscami szczególnie niebezpiecznymi, które stanowią zagrożenie dla nich są to miejsca słabo oświetlone - tak uważa 55,4% badanych.

Ponad 50,8% ankietowanych uważa, że na terenie gminy największe zagrożenie wobec dzieci i młodzieży stanowi alkohol, brak odpowiedniego miejsca na spotkania - 43,1% oraz narkotyki - 30,8%. Głównym problemem występującym wobec osób starszych są niskie świadczenia - tak uważa 40% ankietowanych oraz problem z dojazdem do lekarzy - 30,8% ankietowanych. Według osób badanych największe problemy rodzin w naszej gminie to: bezrobocie (83,1% ankietowanych), alkoholizm (47,7% ankietowanych) i ubóstwo (35,4% ankietowanych).

Działania, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych według ankietowanych to: pozyskanie środków unijnych na kwestie społeczne (56,9% badanych), organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy (36,9% badanych).

Największa grupa respondentów (49,2%) stwierdziła, że gmina w zakresie ładu społecznego powinna poprawić warunki życia i funkcjonowania mieszkańców i taki cel sobie postawić.

Ochrona zdrowia na terenie gminy jest niewystarczająca według ankietowanych w zakresie dostępności do poradni specjalistycznych (56,9% badanych). Ankietowani widzą potrzebę zwiększenia dostępu do poradni (szczególnie w weekendy), zatrudnienie psychologa oraz specjalistów.

Największa grupa badanych chciałaby bezpłatnie skorzystać z porad prawnika (58,5% ankietowanych), doradcy zawodowego (30,8% ankietowanych), psychologa dla osób dorosłych (27,7% ankietowanych). Osoby badane byłyby również zainteresowane szkoleniami praktycznymi i teoretycznymi (56,9% badanych).

W dużym stopniu ankietowani określili się za prowadzeniem działań angażujących społeczność lokalną do wspólnego rozwiązywania problemów (49,2% ankietowanych). 30,8% badanych nie ma temat powyższej kwestii swojego zdania. Działaniami, które pomogą w rozwiązaniu problemów, według ankietowanych to spotkania i wzajemne rozmowy.

Największa ilość ankietowanych (44,6%) uważa, iż w celu poprawy życia mieszkańców należałoby przeciwdziałać społecznej bierności, kierować podopiecznych na aktywizację zawodową. Również należałoby wzmocnić pomoc niematerialną tj. doradztwo, pomoc psychologiczną i prawną (40% ankietowanych).

Najbardziej skutecznymi działaniami w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie to według badanych współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym (43,1% badanych), szerzenie oświaty w zakresie kształtowania świadomości wśród dzieci, młodzieży i dorosłych (40% badanych) oraz organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (36,9% badanych).

W wyniku dokonanej analizy ankiety nasunęły się spostrzeżenia i kierunki działań, które zostały ujęte w analizie SWOT

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> • znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym • opracowana strategia rozwoju miasta i gminy Kowalewo Pom. • plan rozwoju lokalnego gminy Kowalewo Pom. • dobrze rozwinięta infrastruktura instytucji pomocy społecznej • przygotowana kadra instytucji społecznych na terenie gminy • współpraca organizacji • dobra znajomość środowiska • funkcjonowanie świetlicy socjoterapeutycznej, Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przemocy w Rodzinie ,punktu konsultacyjno -informacyjnego dla uzależnionych ,punktu dla bezdomnych, WTZ, gabinetu rehabilitacyjnego, • komisja ds rozwiązywania problemów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • ubogi rynek pracy • bezrobocie • wyuczona bezradność i roszczeniowość podopiecznych • niewystarczająca ilość mieszkań • starzenie społeczeństwa • emigracja młodych ludzi • zły wzór płynący od rodziców • długa procedura skierowania osób na leczenie przeciwalkoholowe • wzrost zjawiska wykluczenia społecznego
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości pozyskiwania środków z z Unii Europejskiej • silny i w miarę posiadanych kompetencji sprawnie działający samorząd • dobre warunki lokalowe szkół i Ośrodka Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami • niestabilność prawa • duża skala nielegalnego zatrudnienia • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej • wzrastający poziom narkomanii i alkoholizmu • rozpad rodziny • utrata zdrowia

Niewątpliwie mocną stroną gminy jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej jak i posiadana baza (WTZ, Gabinet Rehabilitacyjny, Świetlica Socjoterapeutyczna, Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciwdziałania Alkoholizmowi, Punkt Noclegowy dla Bezdomnych. Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest decentralizacja finansów publicznych. Dzięki temu zabiegowi środki pieniężne mogą dotrzeć sprawniej oraz trafniej do ośrodka pomocy społecznej.

Niestety gmina ma również słabe strony. Jedną z nich to słabo rozwinięty rynek pracy. W związku z tym Gmina winna stwarzać warunki do rozwoju przedsiębiorczości. W tej kwestii należy rozważyć możliwość podejmowania działań mających na celu obniżenia kosztów zatrudnienia pracowników, obniżenia podatków i opłat lokalnych.

Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie patologiom, takim jak: alkoholizm, bezrobocie czy ubóstwo.

X. Podstawowe cele strategiczne (priorytety) i kierunki działań.

1. Obszar Priorytetowy I POLITYKA WOBEC OSÓB BEZROBOTNYCH.

W gminie Kowalewo Pomorskie obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin żyjących w ubóstwie. Pogarszająca się jakość życia dotyka szczególnie rodziny, w których występuje bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, długotrwała choroba i uzależnienia. Niepokojącym zjawiskiem jest kumulacja niekorzystnych zjawisk społecznych, które mogą być przyczyną dezintegracji społecznej i zawodowej całych rodzin.

To właśnie rodzina jest tą podstawową komórką, która powinna zaspakajać potrzeby każdego z jej członków. Jest miejscem, gdzie człowiek wchodzi w podstawowe dla siebie związki z innymi ludźmi, uczy się bliskości emocjonalnej. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niedostateczny rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do ich społecznego wykluczenia. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

1.1. Cel główny Strategiczny: Wspieranie aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy

W ujęciu społecznym bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość do jej podjęcia. Konsekwencjami w funkcjonowaniu

osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest między innymi ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

W gminie Kowalewo Pomorskie obserwuje się duży udział osób bezrobotnych korzystających z różnych form pomocy społecznej.

Cele szczegółowe i kierunki działań przeciwdziałania bezrobociu:

1) Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.

◆ Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez:

- wzajemne informowanie o działaniach i prowadzenie bieżącej analizy bezrobocia,
- wspólne przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, np. (organizowanie szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania itp.)

◆ Tworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy

w gminie poprzez wspieranie przedsiębiorczości

◆ Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form. przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, prace społecznie użytecznych itp.).

2) Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia również w uzależnieniu bezrobotnych świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

◆ Działanie w kierunku dostosowania profili kształcenia w szkołach i uczelniach do faktycznego zapotrzebowania zawodowego.

◆ Działalność informacyjna dla bezrobotnych o możliwościach pomocowych.

◆ Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej w ramach której organizowany jest projekt systemowy "Koniec z biernością", gdzie osoby bezrobotne mogą skorzystać z kursów, podnieść swoje kwalifikacje zawodowe oraz wykształcenie

Pracownicy socjalni koordynują działania na rzecz bezrobotnych. Problem bezrobocia rozwiązują systemowo czyli z uwzględnieniem całej rodziny.

Pozostające w dyspozycji MGOPS środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument, służący kształtowaniu pożądaných postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych. W pierwszej kolejności środki te będą wydatkowane na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców tj. dożywianie, możliwość uczestnictwa w świetlicy socjoterapeutycznej i pomocy rzeczowej.

2. Obszar priorytetowy II

POLITYKA WOBEC OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie „człowiek stary”. Wiek biologiczny nie zawsze jest tożsamy ze zmianami psychofizycznymi, dlatego przymujemy, że tym pojęciem będziemy określać ludzi w wieku poprodukcyjnym, czy emerytalnym. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację. Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspakajaniu potrzeb swoich najstarszych członków istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Niepelnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym. Należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi sytuację tych osób.

2.1 Cel główny strategiczny: ułatwienie funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

- 1) Stworzenie sprawnego systemu wspierania dla osób starszych i niepełnosprawnych
 - Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania
 - Diagnoza ilości, rodzaju i stopni niepełnosprawności mieszkańców gminy,
 - Utworzenie wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy osobom w podeszłym wieku,
 - Udzielanie pomocy finansowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
- 2) Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
 - Rozwój różnorodnych form aktywizacji osób starszych,
 - Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży,
 - Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych i niepełnosprawnych, wspieranie tworzenia i funkcjonowania lokalnych grup wsparcia.
- 3) Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych i niepełnosprawnych, aktywizacja społeczeństwa.
 - Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych,
 - Poodejmowanie działań mających na celu organizowanie jednostek administracji publicznej w sposób przyjazny dla osób niepełnosprawnych
 - Prowadzenie akcji promujących zdrowy styl życia.

Wdrożenie celu strategicznego umożliwi osobom starszym i niepełnosprawnym w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym, rozszerzy współpracę instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, ograniczy skutki niepełnosprawności poprzez promocję działań profilaktycznych i podniesie poziom wiedzy w społeczności lokalnej, a także zwiększy dostępność do usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ważnymi czynnikami, które będą miały wpływ na realizację celu będą:

- Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania, umiejętność pozyskania i optymalnego wykorzystania środków.
- Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

3. **Obszar priorytetowy III.** **POLITYKA WOBEC ZAGROŻEŃ**

Strategia kontynuuje działania w odniesieniu do zagrożeń określonych w toku prac warsztatowych przygotowujących strategię na lata 2007-2013. Określone w tym dokumencie najważniejsze zagrożenia występujące na terenie gminy Kowalewo Pomorskie to: uzależnienia, ubożenie społeczeństwa, przemoc, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezdomność, wykluczenie społeczne osób opuszczających zakłady karne przestępczość, zwłaszcza wśród nieletnich, problem mieszkaniowy.

3.1 Cel główny Strategiczny: Zahamowanie zjawiska alkoholizmu , narkomanii oraz pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom

Cele i kierunki działań realizowane zgodnie z :

- 1.Opracowywanym co rok Gminnym Programem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z którego do końca I półrocza roku następnego jest przedkładane sprawozdanie z jego realizacji. Na rok 2014r. Obowiązuje Uchwała Nr XXII/237/2013 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 20 grudnia 2013r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014r.
2. Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii opracowanym na lata 2014-2017 przyjętym do realizacji Uchwałą NR XXII/238/2013 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 20 grudnia 2013r.

3.2 Cel główny strategiczny : Redukowanie zjawiska ubóstwa

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia poprzez podjęcie działań ratunkowych, łagodzących i zapobiegających skutkom ubóstwa w gminie.

Działania ratunkowe to udzielenie doraźnej pomocy poprzez pomoc instytucji publicznych oraz uzupełnianie pomocy przez organizacje pozarządowe. Świadczenia udzielane w różnej formie: pieniężnej i niepieniężnej.

Świadczenie pieniężne udzielane w ramach pomocy społecznej to różnego rodzaju zasiłki: stały, okresowy czy celowy, jak również inne wypłacane przez gminę świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, stypendia, ulgi w podatkach dla osób podejmujących działalność gospodarczą .

Świadczenia niepieniężne to przede wszystkim: pomoc rzeczowa, posiłek dla dzieci w szkole lub świetlicy oraz osób dorosłych , wyprawki szkolne, podręczniki ,zapewnienie niezbędnego ubrania , usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Łagodzenie skutków ubóstwa to tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez:

- 1) Organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych , prac społecznie użytecznych , szkoleń i staży w miejscu pracy.

Prace zorganizowane dla bezrobotnych głównie przez organy samorządu terytorialnego, które otrzymują refundację części kosztów ich zatrudnienia. Z doświadczenia pomocy społecznej wynika, że nie wystarczy biednym ludziom pomagać wyłącznie przez świadczenia pieniężne. Skutecznym sposobem reintegracji społecznej jest tworzenie im warunków do wykorzystania drzemących w nich właściwości psychofizycznych, kwalifikacji zawodowych, aktywności w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji.

2) Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

◆ Stworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez:

- formalne i organizacyjne przygotowanie przez gminę terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej, uzbrojonych w infrastrukturę jako oferty dla inwestorów, w tym inwestorów pozamiejscowych,

- opracowanie i wdrażanie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu

podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy,

- kreowanie przez lokalne władze gminy, banki i instytucje rządowe klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości (dla inwestorów miejscowych i poza miejscowych (ułatwienia w załatwianiu formalności, świadczenie usług doradczych, prawnych, pomoc w dostępie do tanich kredytów i dotacji jako źródła finansowania inwestycji)

3) Nauczenie umiejętnego wykorzystania własnych zasobów (praca socjalna, doradztwo zawodowe);

4) Zbudowanie prawidłowej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.

3.3 Cel główny Strategiczny: Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie i złagodzenia jego skutków.

Cele szczegółowe i kierunki działania:

1) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

◆ **Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zgodnie z Uchwałą Nr V/35/11 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 25 marca 2011r.**

2) Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna, psychologiczna, zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej).

◆ Utworzenie punktu interwencji kryzysowej

◆ Skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty

◆ Praca socjalna

3) Podjęcie działań wobec sprawców przemocy.

◆ Praca socjalna

◆ Skierowanie na leczenie odwykowe sprawców

4) Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci

◆ Szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, itp.

◆ Organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie

◆ Organizowanie szkoleń dla: osób zajmujących się problemem przemocy

3.4. Cel strategiczny główny: Pomoc na rzecz rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku w rodzinie, szkole, świetlicy tak, aby umożliwiałyby mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych.

Kierunki działań

- ◆ Praca socjalna
- ◆ Pomoc psychologiczna i prawna
- ◆ Pomoc asystenta rodziny
- ◆ Pomoc materialna/ zasiłki, dożywianie, stypendia

3.5 Cel główny strategiczny: Zapobieganie bezdomności:

Kierunki działania:

- ◆ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością przede wszystkim poprzez:
 - aktywizowanie do podjęcia pracy:
- ◆ Pomoc w walce z uzależnieniami, a w efekcie powrót do społeczeństwa.
- pomoc w załatwieniu pracy, mieszkania, spraw urzędowych itp.
- ◆ Zapewnienie schronienia, prowadzenie punktu noclegowego.
- ◆ Pomoc finansowa i rzeczowa dla najuboższych.

3.5 Cel główny strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakład karny

Kierunki działań

- ◆ Zapewnienie schronienia, posiłku i, ubrania odpowiedniego do pory roku oraz udzielenie doraźnej pomocy finansowej na niezbędne potrzeby.
- ◆ Prowadzenie pracy socjalnej poprzez:
 - pomoc w załatwieniu niezbędnych formalności urzędowych,
 - motywowanie do podjęcia zatrudnienia.
 - pomoc w znalezieniu pracy.
 - praca z rodziną osoby opuszczającej zakład karny w celu zaakceptowania powrotu i przyjęcia z powrotem do rodziny.
- ◆ Współpraca Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy z Sądem, Prokuraturą oraz Zakładami Karnymi dotycząca powrotu skazanego do społeczności lokalnej

3.6 Cel główny strategiczny: Zapobieganie przestępczości, a w szczególności wśród nieletnich.

Kierunki działań

Bezpośrednie działania, których celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa to:

- ◆ Realizacja programów profilaktycznych zwalczających wszelkie patologie społeczne.
- ◆ Szeroko pojęta edukacja społeczna poprzez media promująca zdrowy styl życia wolny od nałogów i innych uzależnień.
- ◆ Współpraca policji z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi, dyrektorami placówek oświatowych oraz władzami lokalnymi w kierunku tworzenia wspólnych programów zwalczających przestępczość.

3.7 Cel główny strategiczny: Rozwiązanie problemu mieszkaniowego dla osób najbiedniejszych w gminie.

Kierunki działań:

- ◆ Powiększenie mieszkaniowego zasobu gminy w mieszkania, w tym mieszkania socjalne.

- ◆ Stosowanie zasad przydzielania i wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, przydział lokali socjalnych zgodnie z wyrokami eksmisyjnymi, lokali zamiennych, pomieszczeń tymczasowych oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstwom o niskich dochodach
- ◆ Stała współpraca administratorów mieszkań i lokali z Miejsko Gminnym Ośrodkiem Pomocy w celu przeciwdziałania eksmisji.
- ◆ Monitorowanie zagrożeń wynikających z zaległości czynszowych lokatorów komunalnych, udzielanie pomocy materialnej związanej z utrzymaniem mieszkania: dodatek mieszkaniowy, dodatek energetyczny.

XI. Partnerzy w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

- Urząd Miejski w Kowalewie Pom.
- Posterunek Policji w Kowalewie Pom.
- Służba Zdrowia w Kowalewie Pom.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowalewie Pom.
- Szkoły Podstawowe z terenu gminy Kowalewo Pom.
- Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pom.
- Zespół Szkół w Kowalewie Pom.
- Świetlica Socjoterapeutyczna w Kowalewie Pom.
- Powiatowy Urząd Pracy w Gołubiu Dobrzyniu.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołubiu Dobrzyniu.
- Sąd Rejonowy.
- Prokuratura.

XII. Podmioty i źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kowalewo Pomorskie jest dokumentem ponadkadencyjnym. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój wieloletni charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych i społecznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Przy wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2014-2020 przyjmuje się następujący harmonogram prac:

Lp.	Działania zadania /	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu minimum realizacyjne/	Podmiot koordynujący	Harmonogram Realizacji
1	Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie - bezrobocia - przeciwdziałania przemocy w rodzinie -bezdomności - niepełnosprawności -profilaktyki	Budżet Państwa Budżet Gminy Fundusze UE	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych, ograniczenie patologii	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	2014-2020 praca ciągła
2	Inspirowanie do tworzenia instytucji i organizacji samopomocowych oraz wolontariatu.	Bezinwestycyjne	Ograniczenie patologii	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020 praca ciągła
3	Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałani	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wzrost poczucia bezpieczeństwa	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Oświata	2014-2020 praca ciągła

	a przemocy w rodzinie				
4.	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Wzrost liczby osób utrzymujących trzeźwość	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Poradnia Pedagogiczno-Logopedyczna Policja , Sadykuratorzy	2014-2020 praca ciągła
5	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.	Bezinwestycyjne	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020 praca ciągła
6	Rozwijanie pomocy dla dzieci i młodzieży poprzez działalność świetlicy socjoterapeutycznej	Budżet Gminy, fundusze pomocowe, Fundusze UE	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2014-2020 praca ciągła
7.	Prowadzenie systematycznych badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych i potrzeb pomocowych	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania	Ankiety,	2014-2020 praca ciągła
8	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy: organizowanie staży absolwenckich, organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych, zatrudnianie w ramach PSU	Budżet Państwa, fundusze pomocowe	Przygotowanie absolwentów szkół do pracy zawodowej	, Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy	2014-2020 praca ciągła
9	Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania	Bezinwestycyjne	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020 praca ciągła

	problemów bezrobocia, organizowanie szkoleń i kursów umożliwiających przekwalifikowanie się.			Urzędu Miejskiego	
10	Praca socjalna – kontrakt socjalny	Bezinwestycyjne	Poprawa sytuacji materialno – bytowej podopiecznego	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020 praca ciągła
11	Zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania ,promowanie klubów pracy,	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego	2014-2020 praca ciągła
12	Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie danego problemu	Bezinwestycyjne	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego	2007-2013 praca ciągła
13	Pomoc mieszkańcom w poprawie warunków zamieszkania (doradztwo, dofinansowanie).	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych	Urząd Miejski Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020 praca ciągła
14	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych/ usługi opiekuńcze,likwidacja barier architektonicznych , aktywizowanie zawodowe, imprezy integracyjne/	Budżet Państwa Budżet Gminy Fundusze UE	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy , Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie Urzędem Miejskim	2014-2020 praca ciągła

Warunkiem realizacji, skuteczności i efektywności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie zabezpieczenie przez gminę zasobów umożliwiających budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Programy, w zależności od charakteru danego projektu, będą realizowane w różnych okresach: od kilku miesięcy, poprzez roczne aż do kierunkowych – kilkuletnich.

Projekty będą realizowane w ramach własnych zasobów samorządu, przy partnerskim udziale organizacji pozarządowych oraz instytucji i podmiotów zewnętrznych.

Przewiduje się, że źródłami finansowania działań będą środki własne gminy, pozyskane środki zewnętrzne i europejskie. Priorytetowe znaczenie będą miały projekty realizowane w oparciu o montaż finansowy z różnych źródeł.

Realizowane projekty powinny celować się efektywnością, skutecznością i celowością.

XIII. Monitring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie samorządowi gminy praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji w danym roku budżetowym.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań.

XIV. Wnioski i uwagi końcowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kowalewo Pomorskie na lata 2014-2020 jest kontynuacją realizacji Strategii na lata 2007-2013. Stanowi jednak bardziej kompleksową analizę sytuacji Gminy Kowalewo Pomorskie w aspekcie polityki społecznej.

Strategia precyzuje zadania samorządu gminnego w zakresie problemów społecznych i nakreśla pożądane kierunki ich działania. Celem Strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Jako wieloletni dokument planistyczny, będzie wymagała uszczegółowienia i precyzowania w trakcie okresu wdrożeniowego. Zakłada realizację wielu powiązanych ze sobą działań. Niektóre z nich mogą być jednak wykonywane niezależnie, ale wszystkie stanowią zwartą konstrukcję głównego celu jakim jest zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego zapobiegającego wykluczeniu i marginalizacji osób oraz grup społecznych.

Skuteczność realizacji Strategii uzależniona będzie od wielu czynników, a przede wszystkim od zaangażowania administracji samorządowej, współdziałania instytucji i organizacji pozarządowych działających na lokalnym terenie oraz wielkości pozyskanych środków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kowalewo Pomorskie jest szansą na optymalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów polityki społecznej. To szansa na uruchomienie procesów aktywizacji społeczności lokalnej.

Wykorzystanie tej szansy leży głównie po stronie samorządu, który może włączyć organizacje społeczne do współdziałania.

Przedstawione w Strategii działania są niezbędne do zbudowania podstaw zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, rozwoju mieszkańców gminy oraz zapobiegania marginalizacji i wykluczeniu

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystano z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, policja i inne.

